

Załącznik do uchwały
nr 2034 / 283 / V /2018
Zarządu Województwa Śląskiego
z dnia 04.09.2018 r.

Zarząd Województwa Śląskiego

**OKRESOWA OCENA
PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2020+**

OPRACOWANIE:
Biuro ds. Planowania Przestrzennego
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego

Katowice, wrzesień 2018 r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
1.	Podstawa prawna sporządzenia okresowej oceny planu województwa	3
2.	Cel, metoda opracowania	3
II.	ANALIZA AKTÓW PRAWNYCH ORAZ KRAJOWYCH I REGIONALNYCH DOKUMENTÓW O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM I PLANISTYCZNYM POWSTAŁYCH LUB ZMIENIONYCH PO UCHWALENIU PLANU 2020+	5
III.	WYNIKI PRZEGLĄDU ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	8
1.	Województwo śląskie w liczbach – podstawowe dane o województwie	8
2.	Analiza wybranych wskaźników statystycznych i działań w kontekście celów polityki przestrzennej	15
3.	Analiza zmian w użytkowaniu gruntów województwa śląskiego w latach 2013 – 2016 ...	22
4.	Projekty realizowane w województwie śląskim w ramach programów unijnych i innych źródeł finansowania	23
IV.	RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA 2020+	26
1.	Relacje pomiędzy Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ a Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	26
2.	Audyty krajobrazowe	27
3.	Podstawowe elementy sieci osadniczej województwa	28
4.	Powiązania komunikacyjne oraz infrastrukturalne	31
5.	System obszarów chronionych, w tym obszarów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	34
6.	Granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym (miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, wiejski obszar funkcjonalny, górski i przygraniczny obszar funkcjonalny)	35
7.	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	37
8.	Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	38
9.	Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla	38
V.	OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM OKREŚLONYCH W ODPOWIEDNICH DOKUMENTACH PRZYJĘTYCH PRZEZ SEJM RP, RADĘ MINISTRÓW, WŁAŚCIWEGO MINISTRA LUB SEJMIK WOJEWÓDZTWA	41
VI.	WNIOSKI KOŃCOWE I WNIOSEK GENERALNY	59
	BIBLIOGRAFIA, MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	61
	SPIS MAP	63
	SPIS TABEL	63

I. WSTĘP

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie, w ramach której zarząd województwa, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku, dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport o jego stanie oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji.

Okresowa ocena planu województwa stanowi stały element prac planistycznych prowadzonych przez samorząd województwa, niezbędny dla świadomego kształtowania polityki przestrzennej województwa. Sporządzenie okresowej oceny planu województwa zapewnia ciągłość procesów planistycznych, będących procesami wielopłaszczyznowymi i dynamicznymi, poprzez podejmowanie działań analitycznych mających na celu diagnozowanie problemów oraz sposobów ich przezwyciężenia. Sporządzenie okresowej oceny planu województwa ma więc prowadzić do weryfikacji realizacji ustaleń podjętych w obowiązującym planie oraz może stanowić impuls do podjęcia przez sejmik uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmian w obowiązującym planie albo rozpoczęcia procedury tworzenia nowego planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Niniejsza Okresowa Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (zwana dalej OO Planu 2020+) jest czwartą¹ edycją tego typu opracowania, przy czym pierwszym odnoszącym się do uchwalonego w 2016 r. Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (zwanego dalej Planem 2020+)².

1. Podstawa prawna sporządzenia okresowej oceny planu województwa

Obowiązek opracowywania okresowej oceny planu województwa wynika z art. 45 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym³. Zgodnie z nim plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlega okresowej ocenie, w ramach której, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku, zarząd województwa:

- dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym,
- opracowuje raport o stanie zagospodarowania przestrzennego
- sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

Wyniki przeglądu zmian oraz raport o stanie zagospodarowania przestrzennego przedstawiane są sejmikowi województwa oraz przekazywane do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Natomiast ocena realizacji inwestycji podlega zaopiniowaniu przez wojewódzką komisję urbanistyczno-architektoniczną.

2. Cel, metoda opracowania

Głównym celem sporządzenia OO Planu 2020+ jest dostarczenie podstawowych informacji o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa i o zmianach, jakie w nim zaszły od czasu uchwalenia Planu 2020+. Pozwala ona określić stopień realizacji przyjętych w Planie 2020+ ustaleń oraz zakres jego ewentualnej zmiany.

Aktualnie obowiązujące przepisy prawa nie określają metody sporządzania okresowej oceny planu województwa. Niniejszą OO Planu 2020+ opracowano w oparciu o doświadczenia wynikające z opracowania poprzednich edycji okresowej oceny planu.

Struktura dokumentu odzwierciedla ustawowe zapisy odnośnie poszczególnych elementów okresowej oceny planu województwa.

We wstępie przedstawiono podstawę prawną sporządzenia dokumentu, cel oraz metodę opracowania. W rozdziale II dokonano analizy aktów prawnych oraz krajowych i regionalnych

¹ Okresowa Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2006 r., 2010 r. i 2013 r.

² Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Uchwała nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Dz. Urz. Woj. Śl. z 13.09.2016 r., poz.4619.

³ Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Dz. U. 2017 r., poz. 1073 tj. z późn. zmianami.

dokumentów strategicznych i planistycznych. Rozdział III zawiera wyniki przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa opracowane w oparciu o analizę dostępnych danych statystycznych. Jednym z elementów tego przeglądu jest ocena osiągnięcia celów polityki przestrzennej poprzez analizę wskaźników. Ich dobór został dokonany na etapie opracowania Planu 2020+. W tym rozdziale przedstawiono również analizę zmian w użytkowaniu gruntów na podstawie danych GUS. Ostatnim elementem przeglądu jest zestawienie projektów unijnych, realizowanych w woj. Śląskim z RPO i PROW, które wywołują zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym i realizują cele Planu 2020+. Rozdział IV został zredagowany w oparciu o zapisy ustawowe, dotyczące uwzględnienia ustaleń strategii rozwoju województwa, audytu krajobrazowego oraz elementów odnoszących się do struktury planu⁴. W rozdziale V na podstawie informacji uzyskanych od gestorów przeprowadzono badanie ewaluacyjne w zakresie stanu realizacji inwestycji. Ostatni rozdział zawiera wnioski końcowe oraz wniosek generalny, będący podsumowaniem dokonanej oceny.

⁴ Dz. U. 2017 r., poz. 1073 tj. z późn. zmianami.

II. ANALIZA AKTÓW PRAWNYCH ORAZ KRAJOWYCH I REGIONALNYCH DOKUMENTÓW O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM I PLANISTYCZNYM POWSTAŁYCH LUB ZMIENIONYCH PO UCHWALENIU PLANU 2020+

Od czasu uchwalenia Planu 2020+ zaszły zmiany w przepisach prawa z zakresu planowania przestrzennego oraz przyjęto nowe krajowe i regionalne dokumenty o charakterze strategicznym. W niniejszym rozdziale zwrócono przede wszystkim uwagę na najważniejsze zmiany w systemie prawnym, związane z planowaniem przestrzennym na poziomie województwa oraz poddano analizie Plan 2020+ pod kątem zgodności z dokumentami krajowymi i regionalnymi, w tym ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju⁵.

Z punktu widzenia aktualności polityki przestrzennej województwa śląskiego zapisanej w Planie 2020+ najistotniejszą zmianą wydaje się wejście w życie **Ustawy z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim**⁶ oraz **Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”**⁷. Zgodnie z zapisami art. 49g ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁸ „w przypadku utworzenia, na całości lub części obszaru objętego miejskim obszarem funkcjonalnym ośrodka wojewódzkiego, związku metropolitalnego, samorząd województwa niezwłocznie uchyla określenie tego obszaru uchylając jednocześnie plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego”. W świetle zapisów art. 42 ust. 3 tejże ustawy „zmiana planu zagospodarowania przestrzennego województwa następuje w trybie, w jakim jest uchwalany ten plan”.

W 2017 r. przyjęta została **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. (SOR)**⁹, za sprawą której w istotny sposób zmienione zostaną zasady realizowania polityki rozwoju na szczeblu krajowym i regionalnym. Skutkować to będzie określonymi implikacjami dla planowania strategicznego i przestrzennego województwa, m.in. związanymi z koniecznością sporządzania dokumentu integrującego planowanie społeczno-gospodarcze z planowaniem przestrzennym. Trwają prace legislacyjne obejmujące m.in. nowelizację ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz przyjęcie Kodeksu urbanistyczno-budowlanego.

Jednym z projektów strategicznych SOR jest **Program dla Śląska**¹⁰, województwa uznanego w SOR za jeden z kluczowych obszarów interwencji z poziomu krajowego, zmagający się z trudnościami adaptacyjnymi i restrukturyzacyjnymi. Program zawiera zintegrowany zestaw działań inwestycyjnych i miękkich oraz stanowi jednocześnie narzędzie koordynujące krajowe i europejskie źródła finansowania rozproszone w wielu programach i instytucjach. Program dla Śląska ma na celu doprowadzenie w perspektywie długoterminowej do zmiany profilu gospodarczego regionu i stopniowe zastępowanie tradycyjnych sektorów gospodarki, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie. Dokument obejmuje ponad 70 przedsięwzięć w różnych dziedzinach, będących potężnym bodźcem rozwojowym. Lista ta wciąż nie jest zamknięta.

⁵ Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r., Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), M.P. 2017 r., poz. 260

⁶ Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim, Dz. U. 2017 r., poz. 730

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”, Dz. U. 2017 r., poz. 1290

⁸ Dz. U. 2017 r., poz. 1073 tj. z późn. zmianami.

⁹ M.P. z 2017 r., poz. 260

¹⁰ Program dla Śląska, Ministerstwo Rozwoju, grudzień 2017

We wrześniu 2016 r. został przyjęty Narodowy Program Mieszaniowy¹¹, a w ramach ustawy o Krajowym Zasobie Nieruchomości z 11 września 2017 r. zatwierdzony został program Mieszkanie Plus. Program ten zakłada zwiększenie dostępu do mieszkań dla osób o średnich i niskich dochodach oraz poprawę stanu technicznego zasobów mieszkaniowych wraz ze zwiększeniem ich efektywności energetycznej. Nowe mieszkania mają powstać w kilku miastach województwa śląskiego m.in. w Piekarach Śląskich, Chorzowie, Gliwicach, Katowicach, Mysłowicach, Tychach, Zabrze i Żorach.

We wrześniu 2018 r. weszła w życie ustawa o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących¹², która zakłada skrócenie czasu i procedur niezbędnych dla realizacji inwestycji mieszkaniowych. Zapisy tej ustawy mogą ułatwić dostęp do mieszkań dla zainteresowanych tym mieszkańców, natomiast ze względu na ograniczenie procedur - umożliwiające pominięcie istotnych w procesie planistycznym uwarunkowań wynikających z obowiązujących gminnych dokumentów planistycznych - istnieje zagrożenie pogłębienia się zauważalnego już rozlewania się zabudowy i nadpodaży gruntów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową.

W 2017 roku dokonano zmiany zapisów **Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Śląskiego**¹³, podyktowanej aktualizacją dokumentów krajowych i regionalnych m.in. w zakresie projektów drogowych, projektów infrastrukturalnych służących rozwojowi kultury i dziedzictwa kulturowego, projektów wspierających rozwój nowoczesnej gospodarki oraz projektów służących rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym.

Rezultatem prowadzonego w regionie dialogu dotyczącego nowych perspektyw rozwojowych województwa w kontekście zmian struktury gospodarczej i związanych z nimi wyzwań było stworzenie w 2017 r. Programu Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030 „**Kierunek Śląskie 3.0**”¹⁴. Proponowany w programie rozwój województwa oparty jest na wewnętrznych potencjałach i atutach wyróżniających region na tle kraju i stanowi element wdrażania Strategii „Śląskie 2020+” i Planu 2020+. W dokumencie „Kierunek Śląskie 3.0” określono 5 kluczowych obszarów tematycznych:

1. Aktywność przedsiębiorcza i innowacje na rzecz nowej gospodarki.
2. Rewitalizacja regionu.
3. Przyjazna infrastruktura, przyjazny transport, przyjazna energetyka.
4. Kompetencje zawodowe, aktywność obywatelska i innowacje społeczne.
5. Metropolizacja Aglomeracji Górnośląskiej w powiązaniu z pozostałymi aglomeracjami województwa śląskiego.
6. Różnorodność i bogactwo kulturowe.

W dniu 15 grudnia 2016 r. Sejm RP podjął ustawę o ratyfikacji **Europejskiego porozumienia w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN)**, sporządzonego w Genewie dnia 19 stycznia 1996 r.¹⁵, a 6 marca 2017 r. Prezydent RP podpisał akt ratyfikacji europejskiego porozumienia o głównych śródlądowych drogach wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN). Konwencja AGN zobowiązuje Polskę do dostosowania głównych dróg wodnych do co najmniej IV klasy żeglowności - aby skorzystać z unijnych funduszy TEN-T.

¹¹ Uchwała nr 115/2016 Rady Ministrów z dnia 27 września 2016 r. w sprawie przyjęcia Narodowego Programu Mieszaniowego

¹² Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących, Dz. U. 2018, poz. 1496

¹³ Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, Aneks nr 2 do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Śląskiego z dnia 30.05.2017 r.; Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, Uchwała nr 188/2014 Rady Ministrów z dnia 24 września 2014 r.

¹⁴ *Kierunek Śląskie 3.0 Program Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030*, Uchwała zarządu nr 108/168/V/2017 z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia dokumentu *Kierunek Śląskie 3.0 Program Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030*.

¹⁵ Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o ratyfikacji Europejskiego porozumienia w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN), sporządzonego w Genewie dnia 19 stycznia 1996 r., Dz.U. 2017 poz.186.

W czerwcu 2016 r. Rada Ministrów przyjęła dokument pn. „Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”¹⁶. Sejmik Województwa Śląskiego wyraził poparcie dla wszelkich podejmowanych działań mających na celu podniesienie parametrów żeglugowych Odrzańskiej Drogi Wodnej¹⁷.

W związku ze zmianami Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹⁸ przystąpiono do aktualizacji uchwał powołujących obszary chronionego krajobrazu¹⁹. Na terenie województwa dotychczas wyznaczono 13 tego typu obszarów. W pierwszej kolejności aktualizacją objęto obszary chronione w 3 gminach Cieszyn, Jaworzno i Będzin.

W zakresie energetyki odnawialnej weszła w życie Ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw²⁰. Objęła ona nowelizacją 3 ustawy: o odnawialnych źródłach energii, o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz Prawo budowlane (w przypadku dwóch ostatnich zmiany dotyczą zasad budowy i opodatkowania farm wiatrowych). Poprzednie zmiany do przepisów dotyczących OZE wprowadzono w 2017 r. Liczne nowelizacje sprawiają, że należy uznać otoczenie regulacyjne w tym zakresie za niestabilne i przy opracowaniu planu województwa powinno się dokonać przeglądu aktów prawnych w tym zakresie.

¹⁶ Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030, "Uchwała nr 79 Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia „Założeń do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”.

¹⁷ Uchwała nr VI/20/16/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie oświadczenia dotyczącego poparcia Apelu Marszałków Województw Polski Zachodniej w sprawie modernizacji Odrzańskiej Drogi Wodnej.

¹⁸ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. 2018, poz. 1614

¹⁹ Obszary chronionego krajobrazu to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspakajania potrzeb ekologicznych.

²⁰ Ustawa z dnia 7 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2018, poz. 1276.

III. WYNIKI PRZEGLĄDU ZMIAN W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Zarząd województwa, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku, dokonuje przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Wyniki tego przeglądu są przedstawiane sejmikowi województwa oraz przekazywane do wiadomości odpowiedniemu ministrowi.

Istotnym elementem dokonywania przeglądów zmian w zagospodarowaniu przestrzennym powinien być zintegrowany system monitorowania tych zmian zarówno na poziomie krajowym jak i wojewódzkim. Od momentu uchwalenia Planu 2020+ nie opracowano jednak systemowego rozwiązania.

Wobec powyższego, przegląd zmian w zagospodarowaniu przestrzennym na potrzeby niniejszej OO Planu 2020+ opracowano w oparciu o analizę dostępnych danych statystycznych oraz innych źródeł informacji odnoszących się do zagospodarowania przestrzennego. W analizach wykorzystano m.in. aktualne dane statystyczne zawarte w Banku Danych Lokalnych GUS, a także materiały i informacje pozyskane od odpowiednich organów, instytucji oraz wydziałów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

1. Województwo śląskie w liczbach – podstawowe dane o województwie

W 2017 r. województwo śląskie zamieszkiwało 4 548 180 osób, co stanowiło 11,8% ludności Polski. Pod względem liczby ludności zajmuje ono wciąż drugą lokatę w kraju. Liczba ludności w województwie śląskim zmniejszyła się o 1,1% w stosunku do roku 2013 r. Największy ubytek ludności zaobserwowano w subregionie centralnym. Z kolei obszar największego przyrostu znajduje się pomiędzy Metropolią Górnośląską i Aglomeracją Bielską. Zmiany liczby ludności w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2017 przedstawia **mapa 1**.

W poszczególnych latach od 2013 r. do 2017 r. województwo śląskie charakteryzowało się ujemnym saldem migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały, które w 2013 r. wyniosło -9 318 osób, natomiast w 2017 r. sytuacja uległa poprawie i saldo migracji wyniosło - 4 246 osób.

Migracje wewnętrzne charakteryzuje przemieszczanie się ludności z obszarów miejskich na wieś – saldo migracji dla obszarów wiejskich wyniosło 3 229 w 2013 r. i 2 973 w 2017r., a dla miast odpowiednio -12 547 i -7 219 osób.

Analizując sumę salda migracji na 1000 mieszkańców w ujęciu przestrzennym w latach 2013-2017, można zaobserwować, że ujemnym saldem migracji charakteryzują się przede wszystkim miasta Metropolii Górnośląskiej, Aglomeracji Bielskiej, Częstochowskiej i Rybnickiej oraz obszary wiejskie położone peryferyjnie względem największych miast regionu, co obrazuje **mapa 2**.

W województwie śląskim w latach 2013-2017 postępował ubytek naturalny ludności, tj. przewaga zgonów nad urodzeniami.

W związku ze spadkiem liczby ludności zmniejszyła się również gęstość zaludnienia, ale biorąc pod uwagę stosunkowo dużą liczbę mieszkańców i niewielką powierzchnię województwa (14 lokata w kraju), gęstość zaludnienia w województwie śląskim jest wciąż największa w kraju i wynosi 369 os./km². W województwie występuje duże zróżnicowanie gęstości zaludnienia – obszarem o bardzo wysokim stopniu zagęszczenia jest Metropolia Górnośląska, a najmniejszym charakteryzuje się północna część województwa – szczególnie obszary poza terenami miejskimi. Województwo śląskie jest wciąż najbardziej zurbanizowanym regionem w Polsce – 76,9% ludności zamieszkuje w miastach (w kraju jest to 60,1%). Zaobserwowano jednak niewielki spadek wskaźnika urbanizacji związany z ogólną depopulacją w województwie oraz dodatnim saldem migracji dla obszarów wiejskich. W podziale na subregiony największym wskaźnikiem urbanizacji charakteryzuje się subregion centralny.

Rozpatrując dynamikę zaludnienia w gminach województwa śląskiego w latach 2013 – 2017, można potwierdzić kilka tendencji zmian w ujęciu przestrzennym, częściowo wskazanych już w poprzedniej okresowej ocenie:

- depopulacja na obszarze województwa śląskiego jest procesem postępującym, z największą koncentracją zjawiska w subregionie centralnym i największym ubytkiem ludności w miastach

Metropolii Górnośląskiej (m.in. Sosnowiec, Czeladź, Bytom) oraz w gminach przy granicy z województwem świętokrzyskim;

- wzrost liczby mieszkańców i postępujący proces suburbanizacji obserwuje się w gminach otaczających Metropolię Górnośląską i aglomeracje, przy czym szczególnie wyraźnie w pasie pomiędzy Metropolią Górnośląską i Bielskiem-Białą, w otoczeniu Bielska-Białej oraz w gminie Olsztyn sąsiadującej z Częstochową;
- proces depopulacji dotyka przede wszystkim obszary miejskie, co w zderzeniu z faktem, że województwo śląskie jest najsilniej zurbanizowanym obszarem powoduje, że problem ten będzie miał coraz większe znaczenie i konsekwencje²¹.

Istotne zmiany demograficzne dotyczą starzenia się społeczeństwa. W województwie śląskim obserwuje się systematyczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Według stanu na 2017 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym zmalała o 5,4%, a w wieku przedprodukcyjnym o 0,7% w stosunku do 2013 r. W tym samym czasie liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła w województwie śląskim o 12,6%.

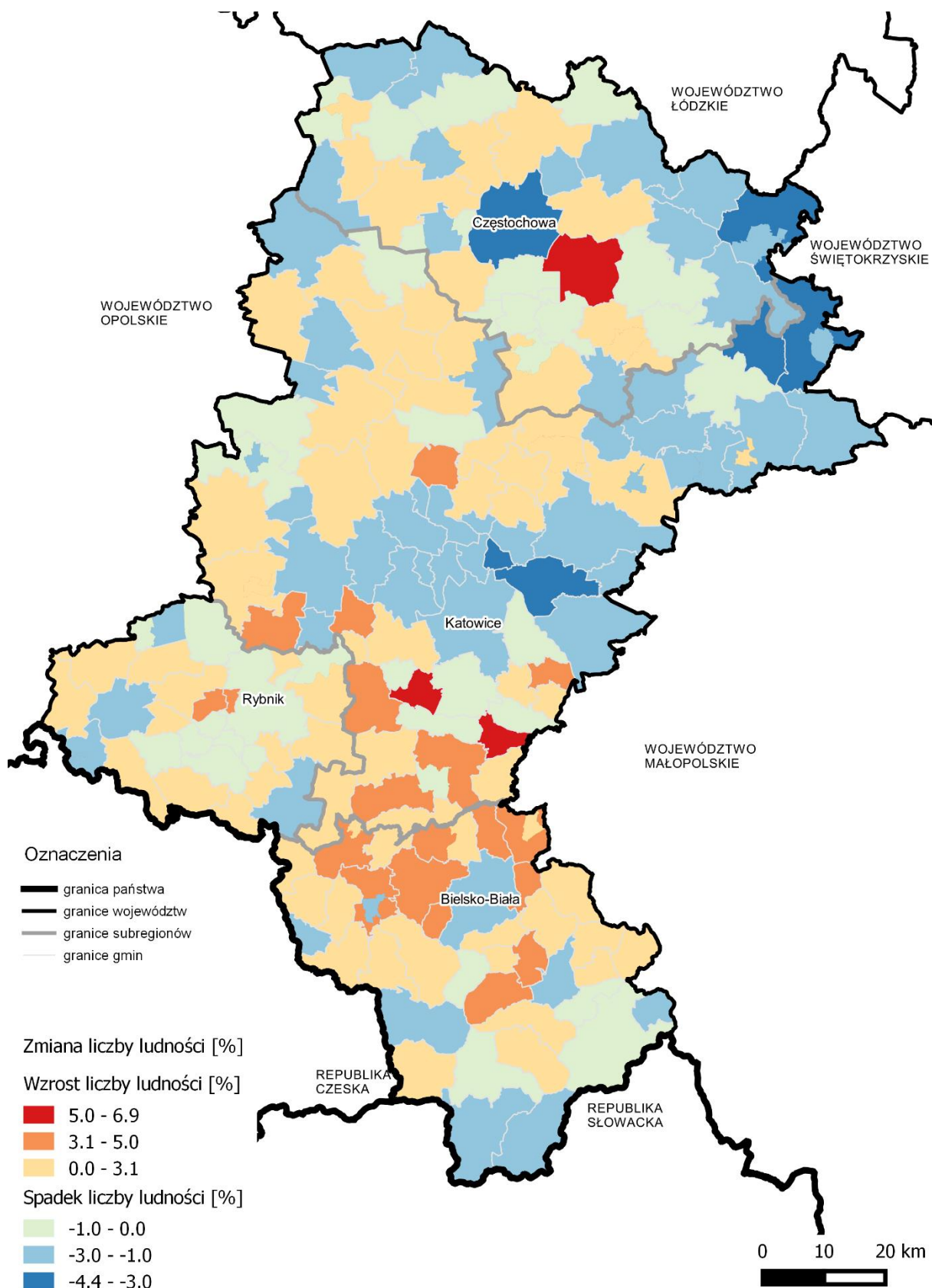
Na obszarze województwa obserwuje się ogólny wzrost liczby pracujących w latach 2013-2016. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie śląskim w latach 2013-2017 zmniejszyła się znacznie z poziomu 11,3% do 5,2% w 2017r. Obecnie najniższe wartości przyjmuje w południowej części subregionu centralnego oraz w Bielsku-Białej i powiecie bielskim. Stopę bezrobocia rejestrowanego dla powiatów województwa śląskiego w 2017 r. przedstawia **mapa 3**. W województwie śląskim obserwuje się również systematyczny wzrost liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON (**mapa 4**), w tym również z udziałem kapitału zagranicznego. Więcej wskaźników prezentujących aspekt gospodarczy ujęto w **tabeli 1**.

Zasoby mieszkaniowe w województwie śląskim wzrosły w stosunku do 2013 r. o 1,6%.

Największy przyrost zanotowano w gminach: Wyry (+7,1%), Bojszowy (+6,5%), Świerklaniec (+6,2%), Gierałtów (+5,7%) oraz w Orzeszu (+5,3%). W ujęciu przestrzennym wyróżnia się obszar pomiędzy Metropolią Górnośląską i Aglomeracją Bielską oraz otoczenie Bielska-Białej (**mapa 5**). Zasoby mieszkaniowe zmniejszyły się jedynie w mieście Krzanowice (-0,9%).

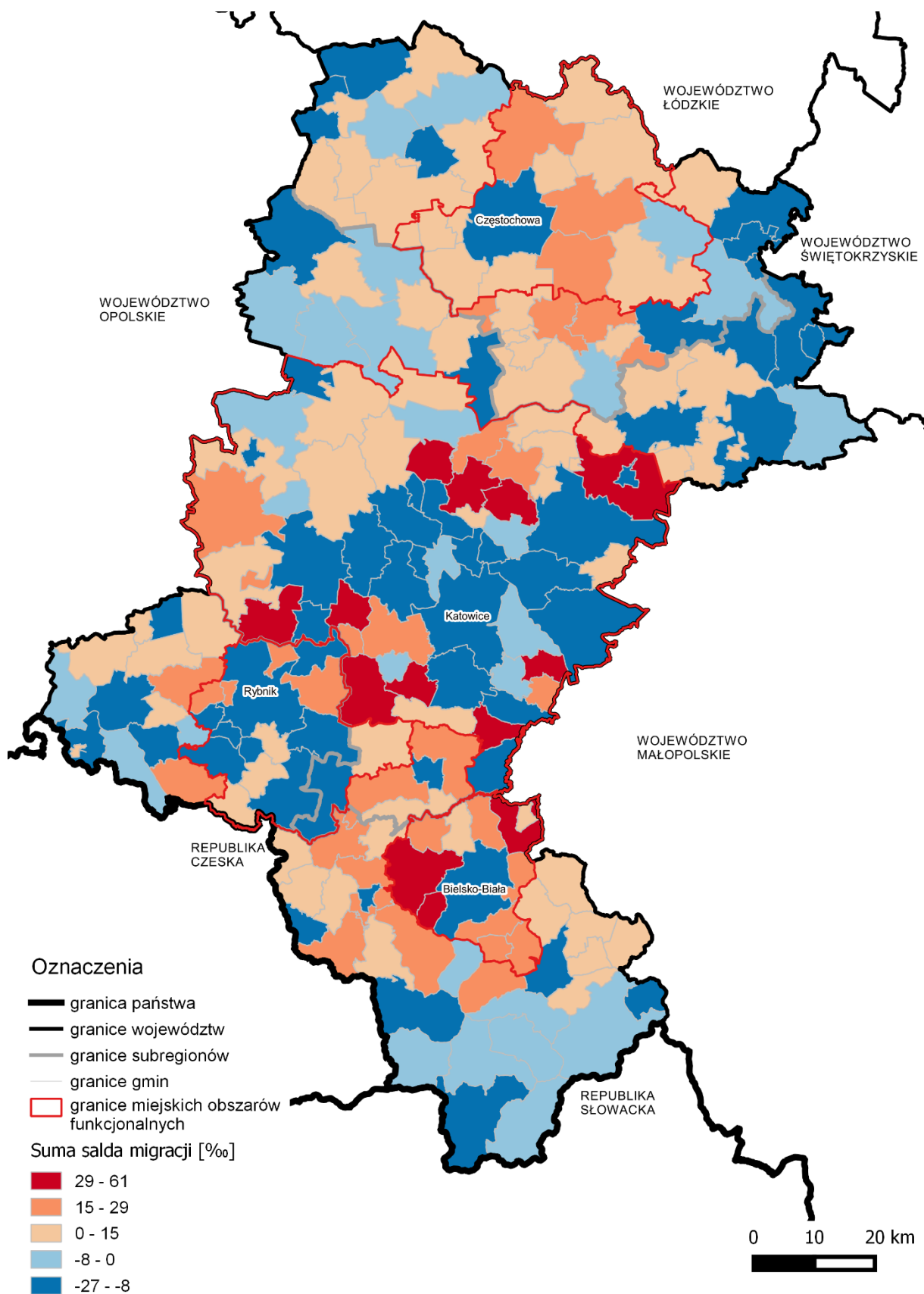
Wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców zmienia się z roku na rok. W 2016 r. wynosił 2,41 i był wyższy o 7,1% w stosunku do roku 2013. Największy wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców wystąpił w miastach Metropolii Górnośląskiej: Katowicach (wzrost o 21%), Gliwicach (+90%), Rudzie Śląskiej (+53,2%) oraz Aglomeracji Rybnickiej: Jastrzębie-Zdrój (+70,5%) i Żory (+60,1%). Uwzględniając lata 2013-2016 najwyższe wskaźniki notowano w powiatach mikołowskim i bieruńsko-łędzińskim oraz w mieście Katowice.

²¹ Charakterystyka województwa śląskiego w ujęciu demograficznym, aktualizacja, RCAS, Katowice 2017.

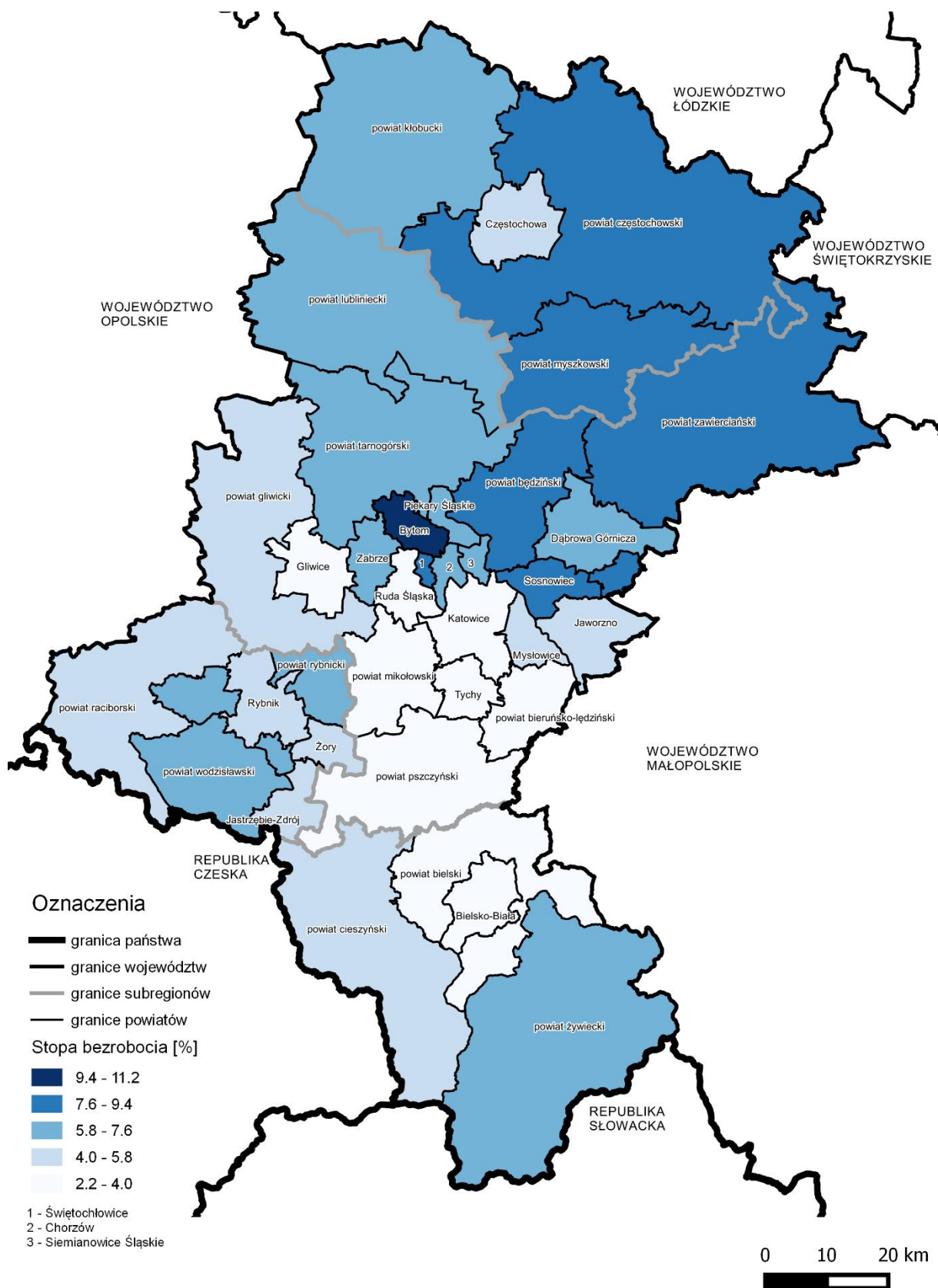
mapa 1: Zmiana liczby ludności w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

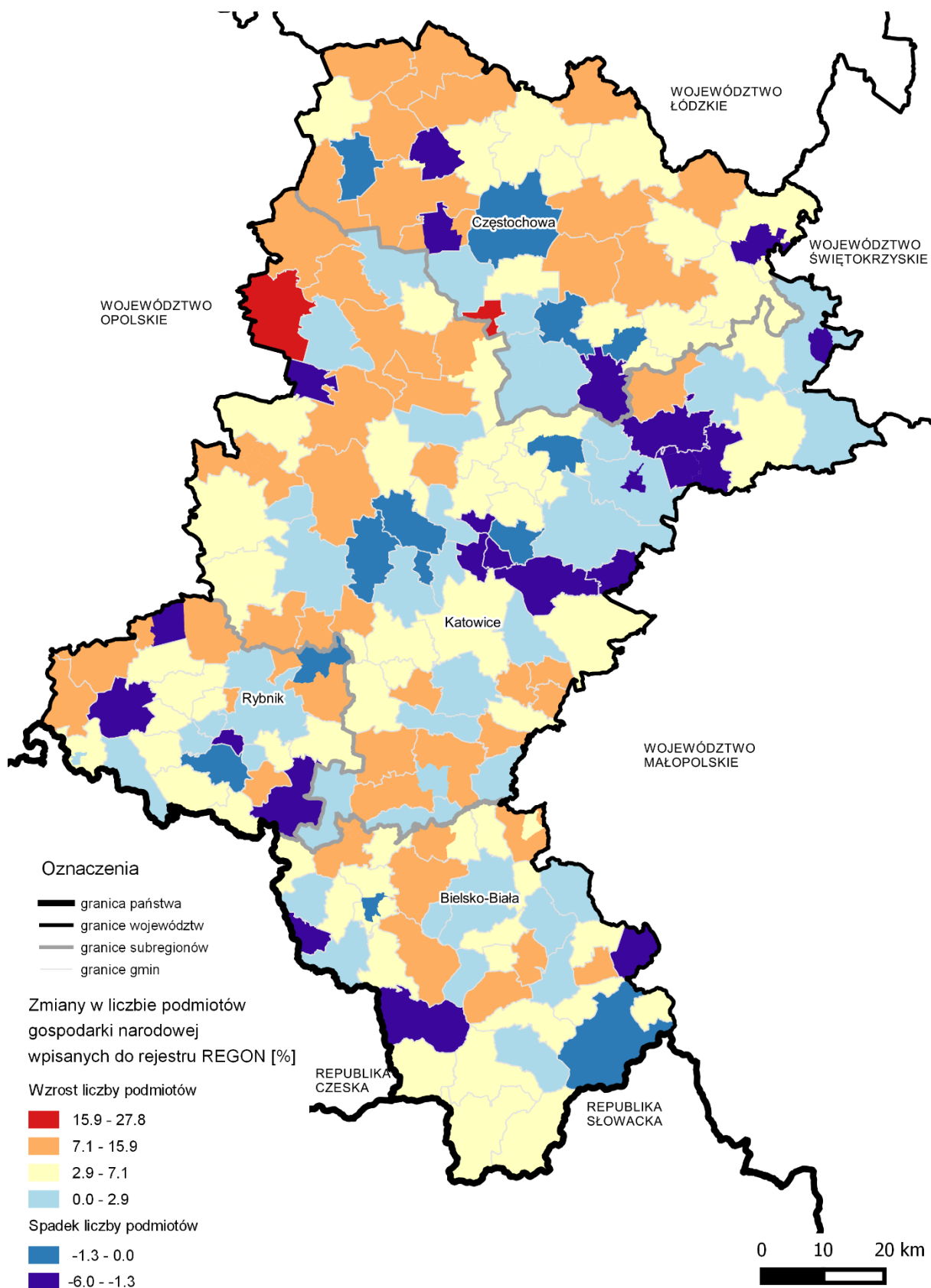
mapa 2: Suma salda migracji w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

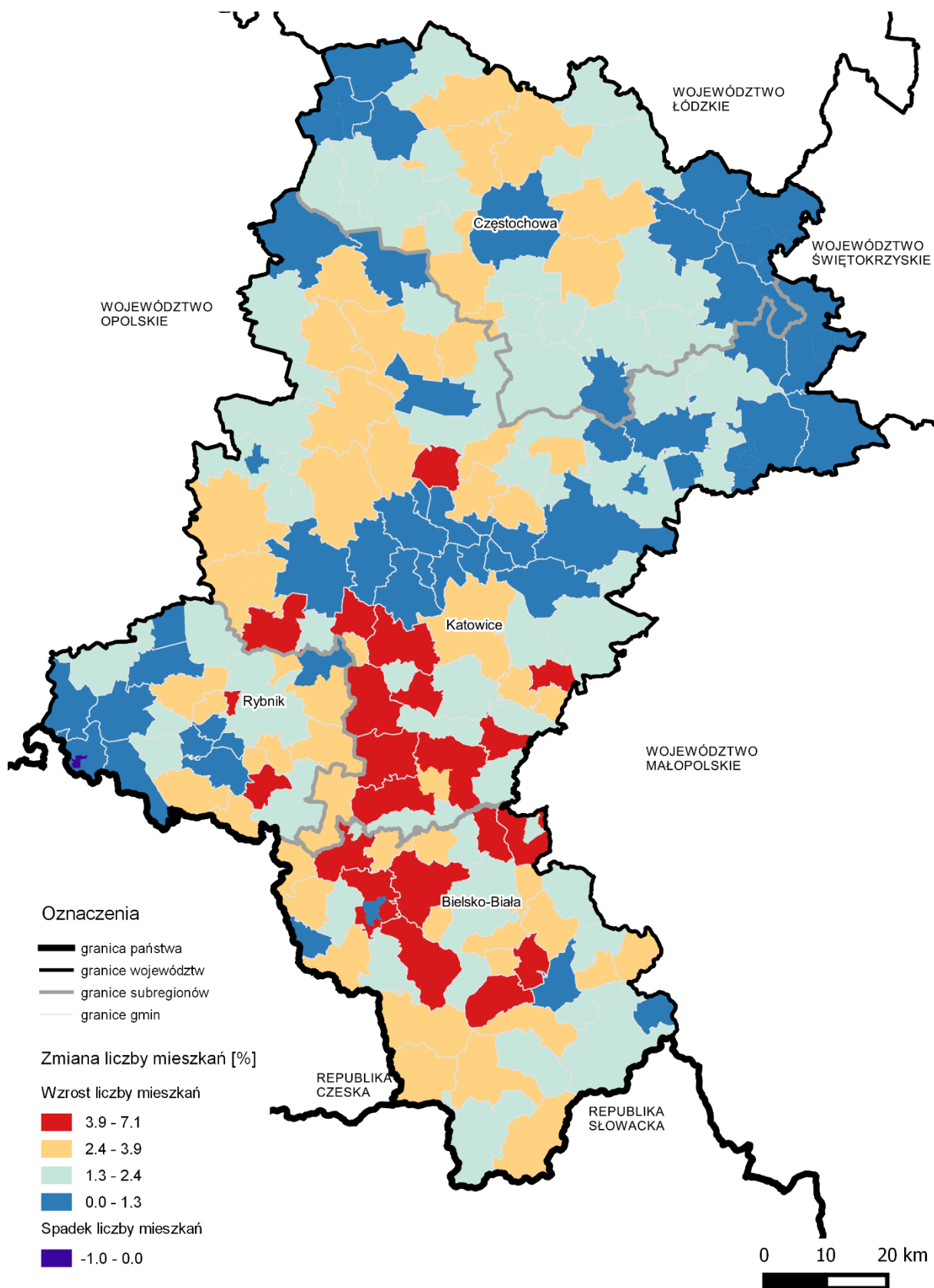
mapa 3: Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa śląskiego w 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

mapa 4: Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

mapa 5: Rozwój zasobów mieszkaniowych w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

2. Analiza wybranych wskaźników statystycznych i działań w kontekście celów polityki przestrzennej

W celu przedstawienia charakteru i tendencji zmian, jakie zachodzą w przestrzeni województwa śląskiego, wpływających na zagospodarowanie przestrzeni i budujących wizerunek województwa, dokonano zestawienia i porównania danych statystycznych w odniesieniu do celów polityki przestrzennej przyjętych w Planie 2020+, gdzie każdemu celowi przypisano wskaźniki, umożliwiające monitorowanie procesu osiągania tego celu (**tabele 1-4**). W tej części opracowania dokonano analizy tych wskaźników. Przedstawiono je w dwóch zbiorach, obejmujących dane, które były podstawą dla opracowania Planu 2020+ tj. dostępne w 2016 roku (odnoszące się do roku 2013) – określone jako wartość bazowa – oraz dane aktualne – dostępne w czasie sporządzania OO Planu 2020+. Rezultatem tego działania jest ocena, wskazująca czy w danym wymiarze nastąpił postęp (zanotowano pożądany trend „+”), regres (kierunek zmian jest niepożądany „-”) lub stabilizacja. Nie dokonano oceny w przypadku, gdy niemożliwe było pozyskanie aktualnych danych.

Dla celu 1 Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji przypisano 13 wskaźników. Na podstawie zestawionych danych można stwierdzić, że w przypadku 9 wskaźników zanotowano pożądany trend, w 3 kierunek zmian był negatywny, a 1 pozostał na tym samym poziomie.

PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) wzrosło z poziomu 44 796 zł do poziomu 50 172 zł (wzrost o 12%), jednakże mało realne wydaje się osiągnięcie wskazanego poziomu docelowego. Słabiej wypadł wskaźnik pokazujący relację PKB na 1 mieszkańca w woj. śląskim do średniej krajowej - zamiast spodziewanego wzrostu zanotowano spadek ze 104,1% do 103,7% - co oznacza, że gospodarka woj. śląskiego rozwijała się wolniej niż reszta kraju. Analiza PKB na 1 mieszkańca w stosunku do średniej UE (według parytetu siły nabywczej) nie wykazała zmian, ale należy zwrócić uwagę na słabą dostępność najnowszych danych i zaledwie roczny przedział czasu.

Jeden wskaźnik – zatrudnieni w działalności B+R (na 1000 aktywnych zawodowo) przekroczył wartość docelową.

Wśród pożądanych trendów należy odnotować zmiany salda migracji, choć nadal nie przyjmuje ono wartości dodatnich. Szerzej zróżnicowanie salda migracji opisano w podrozdziale III.1. Zestawienie wskaźników wskazuje, że cel 1 jest realizowany. Należy jednak położyć nacisk na zwiększenie innowacyjności i kreatywności przedsiębiorstw poprzez wzrost nakładów na działalność B+R, wspieranie transferu wiedzy między sektorem B+R a biznesem, rozwijanie powiązań i relacji między firmami. Takie działania doprowadzą do zwiększenia udziału innowacyjnych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w województwie.

Tabela 1: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość aktualna 2016	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych	Ocena
PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) [zł]	44 796 zł	50 172	72 213 zł	BDL GUS	+
PKB na 1 mieszkańca (w cenach bieżących) – Polska = 100	104,1%	103,7%	powyżej średniej krajowej (min. 7 % powyżej)	BDL GUS	-
PKB na 1 mieszkańca według PPP (UE27=100)	70%	70 % (2014)	74-79%	EUROSTAT	bez zmian
Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB [%]	0,62%	0,61% (2015)	1,7%/1,2%	BDL GUS	-
Wartość dodana brutto na 1 pracującego w zł (ceny bieżące)	112,6 tys. zł	121,4 tys. zł (2015)	173,5 tys. zł.	BDL GUS	+
Liczba udzielonych	6,4		wzrost	BDL GUS	+

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość aktualna 2016	Wartość docelowa 2020/ pożądaný trend do 2020	Źródło danych	Ocena
patentów na wynalazki krajowe przez Urząd Patentowy RP na 100 tys. mieszkańców		7,7 (2017)			
Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych wykorzystujących chronione prawami wyłącznymi projekty wynalazcze krajowych podmiotów zewnętrznych [%]	2,7%	3,8% ²²	wzrost	GUS	+
Odsetek przedsiębiorstw usługowych wykorzystujących chronione prawami wyłącznymi projekty wynalazcze krajowych podmiotów zewnętrznych [%]	1,6%	4,9% ²³	wzrost	GUS	+
Zatrudnieni w B+R na 1 000 osób aktywnych zawodowo [EPC]	4,1	5,0 (2015)	4,8	BDL GUS	+
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych przemysłowych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych [%]	15,4%	20,7%	wzrost	BDL GUS	+
Udział przedsiębiorstw innowacyjnych usługowych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw usługowych [%]	10,8%	10,5%	wzrost	BDL GUS	-
Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały [osoby]	- 5 438	-986 (2017)	dotatnie	BDL GUS	+
Saldo migracji międzywojewódzkich na pobyt stały [osoby]	- 3 880	-3 260 (2017)	dotatnie	BDL GUS	+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, EUROSTAT

Dla **celu 2 Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie dostępu do usług publicznych** określono 11 wskaźników. Na podstawie analizy ustalono, że w zdecydowanej większości przypadków odnotowano postęę, tylko 1 zanotował regres, a w przypadku 2 wskaźników nie było zmian.

Przyrost naturalny nie uległ zmian – w dalszym ciągu notuje się ubytek naturalny ludności, tj. przewagę zgonów nad liczbą urodzeń. Nie zmienił się również wskaźnik jakości życia. Jedynym wskaźnikiem, którego trend można określić jako niepożądaný to zmniejszenie się odsetka osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu.

²² Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2014-2016, GUS.

²³ Działalność..., op. cit.

Tabela 2: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej
Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie dostępu do usług publicznych

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość aktualna 2016	Wartość docelowa 2020 / pożądaný trend do 2020	Źródło danych	Ocena
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-1,4	-1,4 (2017)	dodatnia	BDL GUS	bez zmian
Przeciętne trwanie życia mężczyzn (lata)	72,4	73,5	wzrost	BDL GUS	+
Przeciętne trwanie życia kobiet (lata)	80,1	80,9	wzrost	BDL GUS	+
Wskaźnik jakości życia – pozycja w rankingu	6	6 (2015) ²⁴	awans w rankingu	Diagnoza społeczna.	bez zmian
Odsetek osób uprawiających sport lub podejmujących aktywność fizyczną przynajmniej raz w tygodniu [%]	61,4	64,4 ²⁵	wzrost	Badanie ankietowe	+
Gęstość ścieżek rowerowych na 10 tys. km ² [km]	484,9	635,4	wzrost	BDL GUS	+
Liczba lekarzy na 10 tys. ludności (personel pracujący wg podstawowego miejsca pracy)	23	25	wzrost	BDL GUS	+
Odsetek mieszkańców podnoszących w ostatnim roku swoje kwalifikacje za pomocą ICT [%]	17,2	22,4 ²⁶	wzrost	Badanie ankietowe	+
Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu [%]	4,5	3,6%	wzrost	BDL GUS	-
Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców	734	896 (2017)	1130	BDL GUS	+
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym [%]	77,5	82,8	90,0	BDL GUS	+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, badań ankietowych i raportu Diagnoza społeczna

Z zestawienia wskaźników wynika, że cel 2 jest realizowany, gdyż w przypadku większości zanotowano pozytywne tendencje, a jedynym obszarem wymagającym wzmocnienia jest edukacja osób dorosłych. Wskaźnik jakości życia (określony pozycją w rankingu województw) nie zmienił się, jednakże konsekwentna realizacja działań zapisanych w Planie 2020+ pozwoli na poprawę sytuacji na tle innych województw.

Dla celu 3 **Przestrzeń – zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego** zostały określone 22 wskaźniki. Dla połowy z nich trend był pożądaný, dla 7 – niekorzystny, dla 3 bez zmian, a w 1 przypadku niemożliwe jest określenie trendu z powodu braku danych.

²⁴ J. Czapiński, T. Panek (red.), 2015, Diagnoza społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków, Raport, Warszawa

²⁵ Ewaluacja mid-term Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

²⁶ Ewaluacja mid-term..., op. cit.

Województwo śląskie jest najbardziej zurbanizowanym regionem w Polsce - w 2017 r. 76,9% ludności mieszkało w miastach (w kraju jest to 60,1%), ale wskaźnik urbanizacji stopniowo się zmniejsza. Jest to związane z ogólną depopulacją w województwie oraz dodatnim saldem migracji dla obszarów wiejskich. W podziale na subregiony największym wskaźnikiem urbanizacji charakteryzuje się subregion centralny.

Wskaźnik struktury użytkowania gruntów zwiększył się z poziomu 0,14 do 0,15.

Zmianom nie uległ udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji czy udział terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w miastach.

Podsumowując, cel 3 jest częściowo realizowany. Należy podjąć działania w zakresie rekultywacji i zagospodarowania terenów zgodnie z kierunkami określonym w Planie 2020+.

Wzmocnienia wymagają działania w zakresie oczyszczania ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód lub do ziemi.

Poziom zanieczyszczenia powietrza należy w województwie śląskim do najwyższych w Polsce, dlatego też należy wzmocnić treści związane z poprawą jakości powietrza, w tym redukcję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych.

Cel ten generuje wiele konfliktów w procesie realizacji kierunków zapisanych w Planie 2020+, którego jedną z zasad jest koncepcja zrównoważonego rozwoju. Proces budowy konkurencyjnej gospodarki, wynikający z celu 1, musi uwzględniać interes społeczny i środowiskowy, z zastosowaniem działań odnoszących się do ochrony środowiska, wdrażania rozwiązań niskoemisyjnych, upowszechniania alternatywnych źródeł energii.

Tabela 3: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej Przestrzeń – zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość aktualna 2016	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych	Ocena
Wskaźnik urbanizacji [%]	77,4%	76,9 (2017)	utrzymanie poziomu	BDL GUS	-
Wskaźnik struktury użytkowania gruntów ²⁷	0,14	0,15	utrzymanie proporcji	Wydział GK UMWS ²⁸	-
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji w powierzchni ogółem [%]	0,4%	0,4%	0,20%	BDL GUS	bez zmian
Udział powierzchni objętej obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem [%]	65,3%	68,5	wzrost	BDL GUS	+
Udział terenów zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej w miastach w powierzchni ogółem [%]	2,3%	2,3% (2015) ²⁹	5%	BDL GUS	bez zmian
Ocena stanu zagospodarowania centrum miasta/wsi przez mieszkańców (dobrze) [%]	31,5%	41,2%	wzrost	badanie ankietowe	+
	16,7% ³⁰	17% ³¹	wzrost	badanie	+

²⁷ Wskaźnik obliczany jest wg formuły suma: powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, terenów różnych/ do powierzchni użytków rolnych, gruntów leśnych, zadrzewionych, zakrzewionych, gruntów pod wodami, nieużytków, użytków ekologicznych.

²⁸ Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie śląskim w 2016 roku, maj 2016.

²⁹ Ewaluacja mid-term..., op. cit.

³⁰ dane za 2012 r.

³¹ Ewaluacja mid-term..., op. cit.

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość aktualna 2016	Wartość docelowa 2020/ pożądany trend do 2020	Źródło danych	Ocena
Ocena stanu zagospodarowania centrum miasta/wsi przez mieszkańców (bardzo dobrze) [%]				ankietowe	
Powierzchnia gruntów zrekultywowanych lub zagospodarowanych [ha]	93	65	wzrost	BDL GUS	-
Udział energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii elektrycznej [%]	5,97%	bd.	15%	BDL GUS	nie dotyczy
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku (ogółem w dam ³)	369 357,6	371 347,2	spadek	BDL GUS	-
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku (dam ³ /km ²)	29,9	30,1	spadek	BDL GUS	-
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	99,7%	99,7%	99,9%/	BDL GUS	bez zmian
Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w % zanieczyszczeń wytworzonych	30,6%	28,1 (2017)	60,2%	BDL GUS	-
Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych na km ² [t/km ²]	3 342,45	3 135,35	spadek	BDL GUS	+
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych na km ² [t/km ²]	0,86	0,74	spadek	BDL GUS	+
Udział powierzchni prawnie chronionych w powierzchni ogółem [%]	22,2%	22,0%	wzrost	BDL GUS	-
Jakość wód podziemnych (% udział punktów pomiarowych w poszczególnych klasach jakości w stosunku do ogólnej liczby punktów) (sieć krajowa)	I 0% II 10% III 57% IV 33% V 3%	I 3% II 31% III 39% IV 22% V 5%	podniesienie jakości	WIOŚ Raport ³²	+
	I 0%	I 0%	podniesienie	WIOŚ Raport	

³² Stan środowiska w województwie śląskim w 2016 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska WIOŚ w Katowicach, 2017

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość aktualna 2016	Wartość docelowa 2020/ pożądaný trend do 2020	Źródło danych	Ocena
Jakość wód podziemnych (% udział punktów pomiarowych w poszczególnych klasach jakości w stosunku do ogólnej liczby punktów) (sieć regionalna)	II 31% III 57% IV 10% V 2%	II 40% III 51% IV 7% V 2%	jakości		+
Jakość wód powierzchniowych (% JCWP dobrego i powyżej dobrego stanu ekologicznego, badanych w ramach danego typu monitoringu wód powierzchniowych)	28%	30,7%	podniesienie jakości	WIOŚ Raport	+
Jakość wód powierzchniowych (% JCWP dobrego i powyżej dobrego potencjału ekologicznego, badanych w ramach danego typu monitoringu wód powierzchniowych)	22%	24,3% (2015)	podniesienie jakości	WIOŚ Raport	+
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności [hm ³]	387,7	371,3	spadek	BDL GUS	+
Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB [GWh]	0,13	0,12 (2015)	spadek	BDL GUS	+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, wydziału GK UMWS, raportu WIOŚ

Dla **celu 4 Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu** określono 15 wskaźników. Na podstawie analizy ustalono, że w zdecydowanej większości przypadków odnotowano postęp, tylko 2 zanotowały regres, w przypadku 2 wskaźników nie było zmian, natomiast dla jednego niemożliwe jest dokonanie oceny z uwagi na brak danych do porównania. Nie zmieniła się pozycja portu lotniczego w Pyrzowicach na tle innych portów lotniczych w Polsce, tj. 4 lokata w ogólnym ruchu pasażerów i 2. lokata w przypadku ogólnego przeładunku towarów.

Analiza wskaźników potwierdza, że cel 4 jest realizowany. Zwiększył się ruch pasażerski oraz przeładunek towarów transportem lotniczym, przewóz ładunków transportem samochodowym, obrót ładunkami w Euroterminalu, natomiast zmniejszył się przewóz ładunków transportem kolejowym (eksport i import CARGO).

Tabela 4: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej
Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa 2013	Wartość aktualna 2016	Wartość docelowa 2020/ pożądaný trend do 2020	Źródło danych	Ocena
Ruch pasażerski w porcie lotniczym w Pyrzowicach (przyjazdy) [osoby]	1,25 mln	1,59 mln	wzrost	BDL GUS	+
Ruch pasażerski w porcie lotniczym w Pyrzowicach (wyjazdy) [osoby]	1,27 mln	1,62 mln	wzrost	BDL GUS	+
Lokata portu lotniczego w Pyrzowicach w ogólnym ruchu pasażerów w portach lotniczych w Polsce	pozycja 4	pozycja 4	miejsce w pierwszej 3 województw	BDL GUS	bez zmian
Przeładunek towarów w porcie lotniczym Pyrzowice (załadunek) [t]	3 291	7 341,0	wzrost	BDL GUS	+
Przeładunek towarów w porcie lotniczym Pyrzowice (wyładunek) [t]	6 048	7 515,0	wzrost	BDL GUS	+
Lokata portu lotniczego w Pyrzowicach w ogólnym przeładunku towarów w portach lotniczych w Polsce	pozycja 2	pozycja 2	miejsce w pierwszej 3 województw	BDL GUS	bez zmian
Przewóz ładunków transportem samochodowym (za granicę) [tys. t]	8 923	9 773	wzrost	BDL GUS	+
Przewóz ładunków transportem samochodowym (za granicę) [tys. t]	8 691	9 752	wzrost	BDL GUS	+
Przewóz ładunków transportem kolejowym (import-PKP CARGO) [tys. ton]	21 001	19 472 ³³	wzrost	PKP CARGO	-
Przewóz ładunków transportem kolejowym (eksport-PKP CARGO) [tys. ton]	46 322	42 753 (2015)	wzrost	PKP CARGO	-
Przewóz ładunków transportem kolejowym (eksport+import – PKP LHS) w mln ton	10,1	bd	wzrost	Sprawozdanie LHS	nie dotyczy
Obrót ładunkami w Euroterminalu Sławków tys. ton	873	1 037 (2015)	wzrost	Euroterminal Sławków sp. z o.o.	+
Obrót ładunkami w Euroterminalu Sławków UTI (TEU)	83 027	116 488 (2015) ³⁴	wzrost	Euroterminal Sławków sp. z o.o.	+
Długość dróg krajowych (w tym ekspresowych i autostrad) [km]	1214,9	1 220,9	wzrost	BDL GUS	+
Gęstość dróg krajowych (w tym ekspresowych i autostrad) [na 100km ²]	9,85	9,90	wzrost	BDL GUS	+

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych

Nie wszystkie działania podejmowane dla realizacji celów polityki przestrzennej można opisać na podstawie danych statystycznych i osiągnięcia założonych wskaźników. Dla wdrażania polityki przestrzennej określonej w Planie 2020+ podejmowanych jest szereg inicjatyw obejmujących działania z zakresu promocji, edukacji i wymiany wiedzy, mających na celu zrównoważone wykorzystanie przestrzeni województwa śląskiego, kreowanie ładu przestrzennego i ochronę jego krajobrazu.

Jedną z nich jest Forum Przestrzeni zainicjowane przez samorząd województwa w 2017 r. Forum jest platformą współpracy ze środowiskiem naukowym i branżowym, a w jego ramach organizowane są szkolenia, konferencje, warsztaty i konkursy adresowane do społeczności województwa śląskiego, środowisk samorządowych i służb planistycznych oraz organizacji

³³ Ewaluacja mid-term..., op. cit.

³⁴ Ewaluacja mid-term..., op. cit.

pozarządowych. Deklarację współpracy w ramach Forum Przestrzeni podjęły uczelnie zajmujące się kształceniem na kierunkach związanych z gospodarką przestrzenną oraz stowarzyszenia i związki zawodowe³⁵.

W działania Forum wpisuje się organizacja kolejnych edycji konkursu Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Śląskiego, który stanowi jednocześnie jeden z projektów „Kierunku Śląskie 3.0.”

W ramach Forum realizowany jest od 2018 r. również inny projekt zapisany w „Kierunku Śląskie 3.0.” – Kolorowe podwórka, którego ideą jest ożywianie przestrzeni miejskich dzięki pobudzeniu lokalnych liderów do tworzenia społecznych koalicji na rzecz odpowiedzialności za ich bezpośrednie sąsiedztwo.

3. Analiza zmian w użytkowaniu gruntów województwa śląskiego w latach 2013 – 2016

W celu przedstawienia kierunków i tendencji zmian w strukturze użytkowania gruntów w województwie śląskim dokonano zestawienia i analizy danych statystycznych. Z uwagi na dostępność danych przedstawiono zmiany dla obszaru województwa śląskiego w latach 2013-2016.

Tabela 5: Zmiana powierzchni wg kierunków wykorzystania gruntów w województwie śląskim w latach 2013-2016

Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia użytku gruntowego [ha]			Zmiana powierzchni użytku gruntowego [%]
	2013	2016	2016-2013	
użytki rolne	633 074	628 956	-4 118	-0,65
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	412 199	414 208	2 009	0,49
grunty pod wodami	18 364	18 446	82	0,45
grunty zabudowane i zurbanizowane	150 162	152 547	2 385	1,59
użytki ekologiczne	461	333	-128	-27,77
nieużytki	14 404	13 923	-481	-3,34
tereny różne	4 645	4 896	251	5,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Powierzchnia użytków rolnych w województwie śląskim zmniejszyła się o 4 118 ha, tj. 0,65%. Zmniejszeniu uległa również powierzchnia nieużytków (-481 ha; 3,34%) oraz użytków ekologicznych (128 ha; 27,8%).

Wśród kierunków wykorzystania, największy przyrost powierzchni nastąpił dla gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, które zwiększyły się o 2 385 ha (wzrost w stosunku do 2013 r. o 1,59%). W województwie śląskim zwiększyła się również powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych o 2 009 ha (0,49%), gruntów pod wodami o 82 ha (0,45%) oraz terenów różnych (251 ha; 5,4%).

Z przeprowadzonej analizy wynika, że powierzchnia użytków rolnych zmniejszyła się głównie na rzecz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, a także gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych. W związku z przekształcaniem terenów zakwalifikowanych do użytków rolnych w tereny zabudowane można wnioskować o postępującej urbanizacji. Częściowo spadek powierzchni użytków rolnych może świadczyć o zalesianiu użytków nieprzydatnych rolniczo.

³⁵ Politechnika Śląska, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Katowicki Oddział Stowarzyszenia Architektów Polskich SARP, Katowicki Oddział Towarzystwa Urbanistów Polskich, Śląska Okręgowa Izba Architektów i Śląski Związek Gmin i Powiatów.

4. Projekty realizowane w województwie śląskim w ramach programów unijnych i innych źródeł finansowania

Cele i kierunki wskazane w Planie 2020+ realizowane są w oparciu o fundusze unijne, dostępne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województw Śląskiego oraz z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Projekty realizowane w ramach RPO WSL w latach 2014-2020 służą zmniejszeniu dysproporcji w rozwoju regionu. Część środków skierowana jest przedsięwzięcia typowo inwestycyjne – począwszy od tych wspierających przedsiębiorców, poprzez infrastrukturę telekomunikacyjną, drogową i sanitarną, aż po przedsięwzięcia mające na celu ochronę środowiska czy infrastrukturę ochrony zdrowia. W programie wydzielono 13 obszarów wsparcia tzw. osi priorytetowych:

- **Nowoczesna gospodarka** - Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji.
- Cyfrowe Śląskie - Zwiększenie dostępności e-usług publicznych.
- Konkurencyjność MŚP - Wzmocnienie konkurencyjności MŚP
- Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna - Poprawa efektywności energetycznej w województwie śląskim
- Ochrona środowiska i efektywne zasobów - Poprawa ochrony środowiska w województwie śląskim.
- Transport - zwiększenie dostępności głównych szlaków drogowych województwa oraz poprawienie jakości podróżowania transportem kolejowym.
- Regionalny rynek pracy - Wzrost aktywności zawodowej osób bezrobotnych, rozwój przedsiębiorczości i zatrudnienia.
- Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy - Zwiększenie adaptacyjności przedsiębiorstw, przedsiębiorców i pracowników.
- Włączenie społeczne - Wzmocnienie aktywności społecznej i podniesienie poziomu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna - Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych mieszkańców województwa śląskiego.
- Wzmocnienie potencjału edukacyjnego - Poprawa dostępu do wysokiej jakości edukacji.
- Infrastruktura edukacyjna - Wzrost potencjału edukacyjnego województwa śląskiego.
- Pomoc techniczna - Zapewnienie efektywnego procesu zarządzania, wdrażania i monitorowania RPO WSL 2014-2020.

Z kolei celem głównym PROW 2014 – 2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program będzie realizował wszystkie sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020, a mianowicie:

- Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Tabela 6: Liczba i wartość projektów realizowanych w powiatach województwa śląskiego w ramach programów unijnych i innych źródeł finansowania

Nazwa subregionu	Wartość projektów [zł]		Suma wartości projektów [zł]	Liczba projektów
	RPO WSI 2014-2020	PROW 2014-2020		
południowy	919 217 174,98	66 412 359,42	985 629 534,40	408
północny	1 113 164 037,63	122 975 544,88	1 236 139 582,51	363
zachodni	1 129 314 560,14	40 448 560,50	1 169 763 120,64	219
centralny	3 908 562 111,88	85 138 993,47	3 993 701 105,35	967
Razem	7 070 257 884,63	314 975 458,27	7 385 233 342,90	1 957,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie zestawienia³⁶

Zestawiono 1 957 projektów realizowanych w latach 2014-2018 na obszarze województwa śląskiego o łącznej wartości ponad 7,3 mld zł (**tabela 6**).

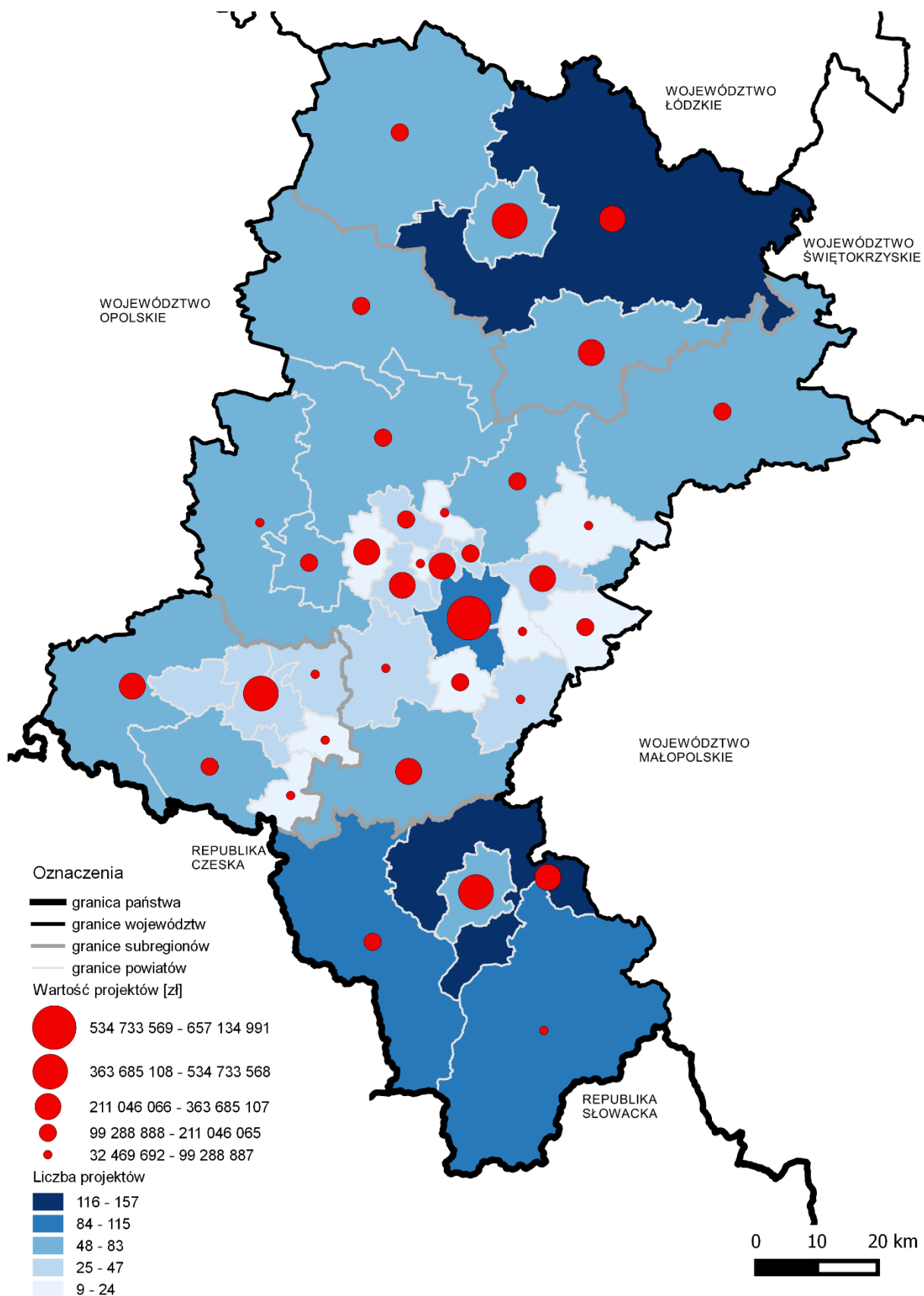
W ujęciu przestrzennym najwięcej projektów zostało zrealizowanych w powiecie bielskim i częstochowskim (mapa 6). Pod względem wartości projektów wyróżniają się duże miasta regionu: Katowice, Rybnik, Częstochowa, Bielsko-Biała.

Podsumowanie

Podsumowując wyniki przeglądu wskazuje się, że:

- pomimo korzystnej na tle kraju sytuacji gospodarczej, województwo śląskie przeżywa problemy głównie o charakterze demograficznym i społecznym, mające odzwierciedlenie w ujęciu przestrzennym, są to depopulacja i postępująca suburbanizacja;
- cele polityki przestrzennej zapisane w Planie 2020+ są realizowane, przy czym cel 3 Przestrzeń – zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego wywołuje najwięcej konfliktów ze względu na konieczność pogodzenia nieraz sprzecznych interesów społeczno-gospodarczo-środowiskowych;
- zmiany w użytkowaniu gruntów wskazują na postępujący proces urbanizacji – znajduje to potwierdzenie w zmniejszeniu powierzchni użytków rolnych na rzecz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych;
- projekty realizowane w województwie śląskim, finansowane m.in. w oparciu o fundusze unijne realizują cele polityki przestrzennej wskazane w Planie 2020+ i tym samym służą zmniejszeniu dysproporcji w rozwoju regionu.

³⁶ Zestawienie projektów opracowano na podstawie informacji uzyskanych z Wydziałów Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Rozwoju Regionalnego oraz Terenów Wiejskich UMWS, stan na lipiec 2018 r.

mapa 6: Liczba i wartość projektów realizowanych w powiatach województwa śląskiego w ramach programów unijnych i innych źródeł finansowania*

Źródło: opracowanie własne na podstawie zestawienia danych z Wydziałów Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Rozwoju Regionalnego oraz Terenów Wiejskich UMWŚ

IV. RAPORT O STANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

W ramach okresowej oceny planu zarząd województwa opracowuje raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie:

- uwzględnienia ustaleń strategii rozwoju województwa;
- uwzględnienia rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym;
- podstawowych elementów sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunków powiązań transgranicznych;
- systemów obszarów chronionych, w tym obszarów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- granic i zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym;
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- granic terenów zamkniętych i ich stref ochronnych;
- obszarów występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Raport wraz z wynikami przeglądu przedstawiany jest sejmikowi województwa oraz przekazywany do wiadomości odpowiedniemu ministrowi.

1. Relacje pomiędzy Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ a Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Plan 2020+ uwzględnia ustalenia Strategii „Śląskie 2020+”, przyjętej w 2013 r., obowiązującej podczas jego sporządzania³⁷. Śródkresowa ocena Strategii „Śląskie 2020+”³⁸, w której przeprowadzono weryfikację celów i kierunków działań pod kątem zgodności z zapisami SOR, wykazała, że niektóre zapisy wymagają aktualizacji. Dotyczy to analizy SWOT w zakresie szans i zagrożeń.

W ewaluacji Strategii Śląskie 2020+ wykazano, że pojawiły się nowe szanse i zagrożenia dla obszarów priorytetowych, odpowiadających celom polityki przestrzennej województwa w Planie 2020+.

Dla obszaru priorytetowego (A) – Nowoczesna gospodarka nową szansą jest przyspieszony rozwój gospodarczy w związku z uruchomieniem na początku 2018 roku Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM). Inną szansą jest wzrost innowacyjności regionu, dzięki zaplanowanemu otwarciu Śląskiego Centrum Innowacji (ŚCI). Pozytywnie na szanse rozwojowe regionu wpływać może realizacja od 2018 roku rządowego Programu dla Śląska. Celem programu jest zmiana profilu gospodarczego regionu, stopniowe zastępowanie tradycyjnych sektorów gospodarki, takich jak górnictwo i hutnictwo, nowymi przedsięwzięciami w sektorach bardziej produktywnych, innowacyjnych i zaawansowanych technologicznie. Do zagrożeń należy zaliczyć ograniczenie napływu funduszy europejskich po 2020 roku. Ostatnie zagrożenie dotyczy ograniczenia rozwoju OZE wynikającego z niestabilnego otoczenia regulacyjnego (nowelizacje przepisów dotyczących OZE).

W odniesieniu do obszaru priorytetowego (B) – Szanse rozwojowe mieszkańców nową szansą jest poprawa jakości życia w miastach w związku z rozwojem smart city, a więc modelu inteligentnych miast. Dzięki technologiom informacyjno-komunikacyjnym miasta efektywniej wykorzystują dostępne zasoby w celu poprawy jakości życia mieszkańcom i zapewnienia zrównoważonego rozwoju we wszystkich wymiarach. Inną szansą jest rozwój e-zdrowia. W obszarze priorytetowym (C) jako nową szansę potraktowano możliwość poprawienia ładu przestrzennego w związku z planowanymi zmianami legislacyjnymi, które mają powiązać proces

³⁷ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”; Uchwała nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 r.

³⁸ Ewaluacja mid-term..., op. cit.

planowania przestrzennego z planowaniem społeczno-gospodarczym. Kolejną szansą jest poprawa jakości powietrza w związku z przyjęciem przez województwo śląskie tzw. uchwały antysmogowej. Nie zidentyfikowano nowych zagrożeń oddziałujących na obszar priorytetowy (C). W odniesieniu do ostatniego obszaru priorytetowego nie wskazano nowych szans. Zagrożenie może generować opuszczenie UE przez Wielką Brytanię.

W ewaluacji wykazano, że do najważniejszych nowych trendów należy zaliczyć:

- ✓ tendencje do większej integracji w ramach Unii Gospodarczej i Walutowej, co może skutkować ściślejszą koordynacją polityk gospodarczych, a więc również większą skalą interakcji pomiędzy poszczególnymi gospodarkami państw UE. Tendencja ta może prowadzić do tworzenia Europy tzw. dwóch prędkości i pogłębiania się podziałów w UE.
- ✓ tendencja polegająca na osłabieniu dynamiki rozwoju gospodarki światowej, a przede wszystkim zaostrenia problemów u najważniejszych partnerów gospodarczych Polski (konsekwencje długotrwałego kryzysu finansowego, pogorszenie stanu finansów publicznych, niskie tempo wzrostu gospodarczego, utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród osób młodych, napływ imigrantów i wynikające z tego problemy społeczne).
- ✓ nowe tendencje rodzi wejście w życie Transatlantyckiego Partnerstwa w dziedzinie Handlu i Inwestycji (TTIP) oraz Kompleksowej Umowy Gospodarczo-Handlowej pomiędzy Unią Europejską a Kanadą (CETA). W związku z zawartymi umowami możliwy jest potencjalny wzrost ekspansji na rynek północnoamerykański, liberalizacja dostępu do rynku zamówień publicznych, wzrost konkurencyjności i innowacyjności związany z napływem BIZ i transferem technologii oraz zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego. Z drugiej strony porozumienia mogą generować negatywne efekty dla sektora rolnictwa i branży chemicznej.
- ✓ nowe tendencje pojawiają się również w związku z procesem opuszczania UE przez Wielką Brytanię. Pod wpływem Brexitu, zmianie ulegnie nie tylko sytuacja samej Wielkiej Brytanii, ale zmieni się położenie UE, w tym przede wszystkim wielkość budżetu UE, pozycja UE na arenie międzynarodowej, rozkład sił między państwami unijnymi. Brexit może oznaczać odpływ z Wielkiej Brytanii inwestorów, którzy mogą przenosić się na inne rynki (może na tym korzystać Polska). Problemy dla Polski mogą wywołać konsekwencje Brexitu dla polskich emigrantów zarobkowych.
- ✓ kryzys migracyjny w Europie spowodowany masowym przybywaniem uchodźców i imigrantów głównie z Syrii, Afganistanu i Iraku. Odnotowano przypadki, gdy masowa migracja była wykorzystywana przez organizacje terrorystyczne do przerzucania na teren Europy swoich członków. W społeczeństwach Europy Zachodniej spadło poczucie bezpieczeństwa.

Wskazane szanse i zagrożenia oraz trendy rozwojowe powinny zostać uwzględnione w procesie aktualizacji strategii.

W czerwcu 2018 r. przystąpiono do aktualizacji strategii³⁹, której ustalenia będą uwzględnione w nowej edycji planu województwa.

2. Audyt krajobrazowy

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu⁴⁰, zwana potocznie ustawą krajobrazową nałożyła na sejmiki poszczególnych województw obowiązek uchwalenia nowego dokumentu na poziomie regionalnym - audytu krajobrazowego, identyfikującego krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określającego ich cechy charakterystyczne oraz dokonującego oceny ich wartości. Rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym winny być uwzględniane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Zgodnie z ustawą zarządy województw powinny przyjąć audyty krajobrazowe do 11 września 2018 r., jednak z uwagi na przedłużający się proces uzgadniania i opiniowania projektu rozporządzenia wykonawczego w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych, do dnia dzisiejszego rozporządzenie to nie

³⁹ Uchwała nr V/55/7/2018 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

⁴⁰ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu; Dz. U. z 2015 r., poz. 774

zostało przyjęte, a samorząd województwa śląskiego nie przystąpił do sporządzenia audytu. W związku z brakiem przedmiotowego dokumentu, Plan 2020+ nie zawiera wyników i rekomendacji w nim zawartych.

3. Podstawowe elementy sieci osadniczej województwa.

Województwo śląskie posiada historycznie ukształtowaną, policentryczną sieć ośrodków miejskich, która sprzyja rozprzestrzenianiu się procesów rozwojowych. Na system osadniczy województwa śląskiego składa się 1 365 miejscowości, w tym 71 miast⁴¹, które tworzą sieć o gęstości 58 miast/10 tys. km². Do największych miast liczących powyżej 200 tys. mieszkańców należą: Katowice, Częstochowa, Sosnowiec (**mapa 7**). Najmniejsze miasta Sośnicowice i Pilica liczą niespełna 2 tys. mieszkańców. W większości miast zmniejsza się liczba ludności. Natomiast wśród miast, w których obserwuje się odmienną tendencję, największą dynamiką zaludnienia wyróżniają się Imielin, Orzesze i Mikołów. Zmiany liczby ludności przedstawiono na **mapie 1**. Strukturę administracyjną województwa tworzy 167 gmin zgrupowanych w 36 powiatach: 17 powiatach ziemskich i 19 grodzkich (miasta na prawach powiatu). Spośród 167 gmin 49 to gminy miejskie, 22 – miejsko-wiejskie i 96 – wiejskie. Struktura ta nie uległa zmianie od czasu uchwalenia Planu 2020+.

W układzie przestrzenno-funkcjonalnym województwo śląskie dzieli się na cztery obszary polityki rozwoju, tj. Subregiony: Północny, Południowy, Centralny i Zachodni. Każdy z subregionów zorganizowany jest wokół aglomeracji miejskiej o znaczeniu europejskim lub krajowym, która jest zasilana przez swoje otoczenie funkcjonalne oraz wspomagana przez lokalne ośrodki rozwoju. W Planie 2020+ jako aglomeracje, stanowiące zarazem główne elementy systemu osadniczego województwa śląskiego, wskazano Metropolię Górnośląską oraz Aglomeracje Bielską, Częstochowską i Rybnicką.

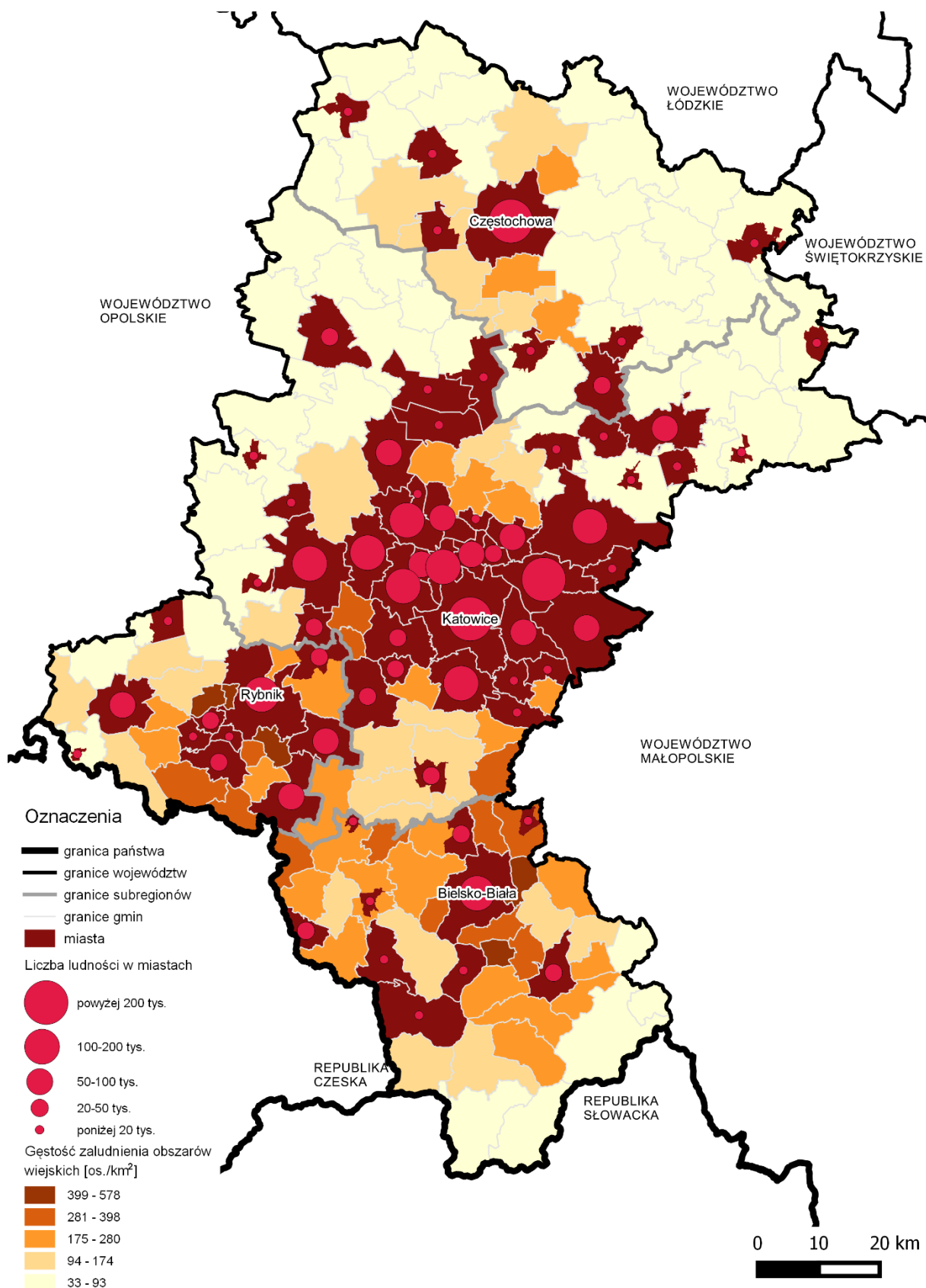
W Planie 2020+ do Metropolii Górnośląskiej zakwalifikowano 23 miasta: Będzin, Bieruń, Bytom, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Knurów, Łaziska Górne, Mikołów, Mysłowice, Piekary Śląskie, Radzionków i Wojkowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Zabrze.

Natomiast utworzona Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia zmieniła stan faktyczny w zakresie granic i obejmuje obecnie 41 gmin (miasta na prawach powiatu: Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Katowice, Mysłowice, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Tychy, Zabrze, gminy o statusie miasta: Będzin, Bieruń, Czeladź, Imielin, Knurów, Lędziny, Łaziska Górne, Mikołów, Pyskowice, Radzionków, Sławków, Tarnowskie Góry, Wojkowice, gminy wiejskie: Bobrowniki, Bojszowy, Chełm Śląski, Gierałtowice, Kobiór, Mierzęcice, Ożarowice, Pilchowice, Psary, Rudziniec, Świerklaniec, Wiry, Zbrostawice oraz gminy miejsko-wiejskie: Siewierz, Sośnicowice) – **mapa 8**.

Obszar Metropolii o powierzchni 2 553 km² zamieszkuje 2 266 308 mln mieszkańców⁴².

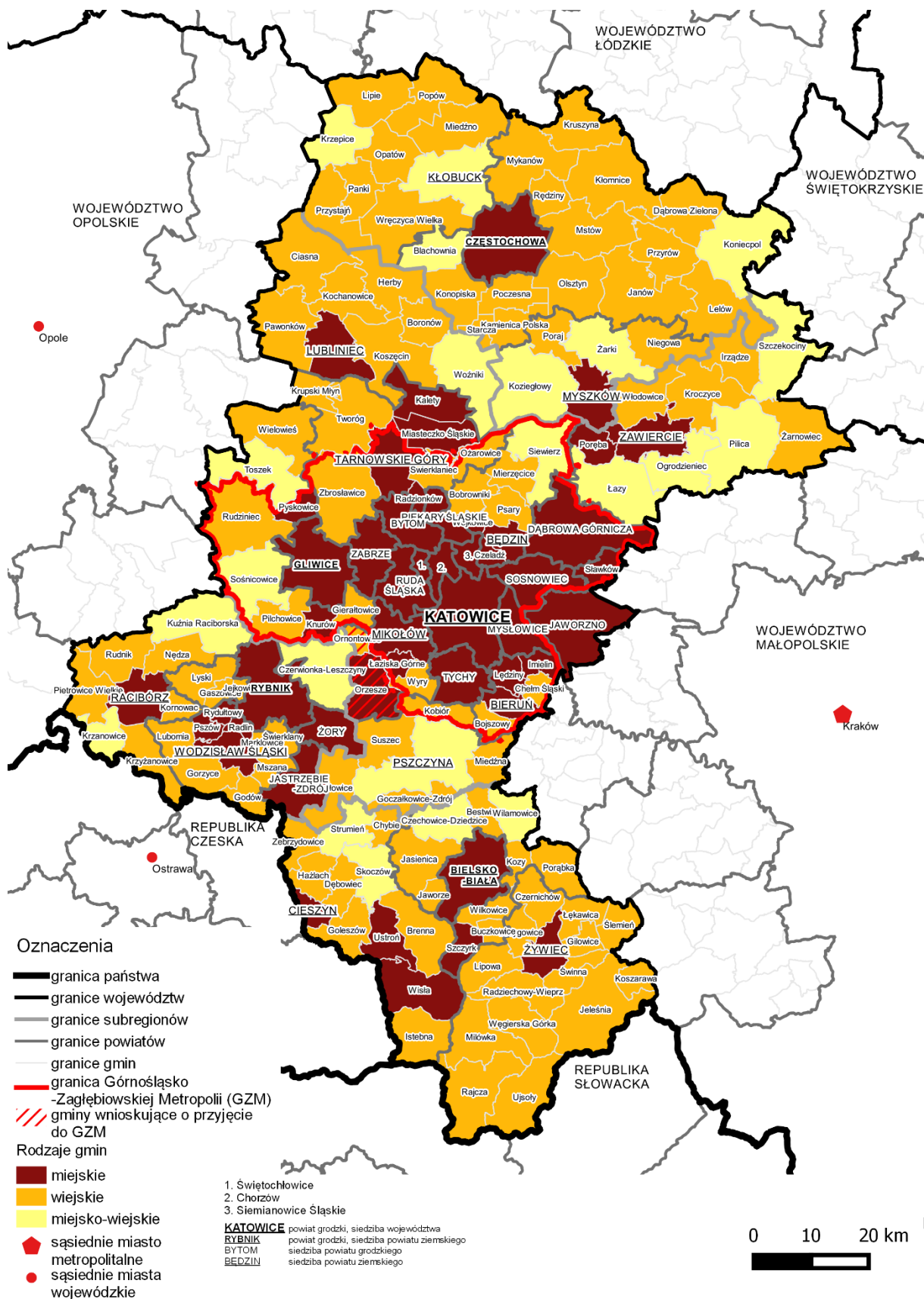
⁴¹ BDL GUS, 2017 r.

⁴² BDL GUS, 2017 r.

mapa 7: Rozmieszczenie ludności w województwie śląskim w 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2017 r.

mapa 8: Górn Śląsko-Zagłębiowska Metropolia na tle podziału administracyjnego województwa śląskiego

Źródło: opracowanie własne

4. Powiązania komunikacyjne oraz infrastrukturalne

Transport drogowy

W województwie śląskim powiązania międzymiejskie zapewnia najlepiej rozwinięta w kraju sieć dróg krajowych – 9,9 km na 100 km² (przy największej gęstości autostrad i dróg ekspresowych w kraju – 2,48 km na 100 km²) i wojewódzkich – 12,41 km na 100 km² (długość dróg wojewódzkich o nawierzchni twardej w latach 2013 – 2016 zwiększyła się o blisko 100 km⁴³), uzupełniona drogami powiatowymi i gminnymi. Sieć ta jest rozbudowywana i modernizowana. Ważnym elementem dla optymalnego rozwoju transportu kołowego jest ukończenie budowy autostrady A1 (odcinek od węzła Pyrzowice do granicy województwa – w fazie realizacji) oraz powiązań ekspresowych: S1 (w fazie planowania – odcinek Kosztowy II – Suchy Potok i na etapie przetargów dla obejścia Węgierskiej Górki), S11 (planowana) i S52 (na odcinku Bielsko - Biała – gr. woj. – planowana), a na osi wschód – zachód przedłużenie istniejącej Drogowej Trasy Średnicowej w kierunku Sosnowca i Jaworzna (w fazie projektowej). Natomiast na osi północ-południe istotnym elementem są drogi zapewniające powiązania A1 z A4, w tym trasa N-S w Rudzie Śląskiej (częściowo zrealizowana) i Bytomska Centralna Trasa N-S (planowana). System powiązań nie uległ znacznej zmianie od czasu uchwalenia Planu 2020+, prowadzone są jednak prace w zakresie modernizacji i przebudowy istniejącej sieci dróg krajowych i wojewódzkich. Szczegółowy opis dotyczący stanu modernizacji wybranych dróg wojewódzkich przedstawia **tabela 9**.

Transport kolejowy

Województwo nadal charakteryzuje się największą w kraju gęstością równomiernie rozłożonej sieci kolejowej, choć gęstość linii kolejowych na 100 km² uległa nieznacznemu zmniejszeniu z 16 na 15,8 w latach 2013-2016⁴⁴. Całkowita długość linii kolejowych również nieznacznie się zmniejszyła i w 2017 roku wyniosła 1978 km, o 35 km mniej niż w roku 2013 (1943 km).⁴⁵ Na szczególną uwagę zasługuje Centralna Magistrala Kolejowa, będąca częścią międzynarodowego korytarza transportowego C-E 65, zmodernizowana w ostatnich latach.

Metropolitalna obwodnica kolejowa:

Na bazie istniejącego potencjału - gęstej sieci kolejowej, Województwo Śląskie zakłada rozwój transportu publicznego opierając go właśnie na kolei. Dla udrożnienia układu transportowego i dla ograniczenia ruchu samochodowego w miastach metropolii i powiązanej z nim niskiej emisji, wzmocnienia systemu powiązań wewnętrznych oraz dla poprawy warunków życia mieszkańców regionu, zasadne wydaje się uruchomienie na bazie istniejącej infrastruktury kolejowej, metropolitalnej obwodnicy kolejowej. W związku z tym województwo przystąpiło do opracowania koncepcji funkcjonalno – przestrzennej metropolitalnej obwodnicy kolejowej w oparciu o układ istniejących linii towarowych.

Przedmiotem opracowania jest zebranie i analiza informacji zawartych w dokumentach i materiałach strategicznych oraz planistycznych opracowanych na poziomie samorządów lokalnych, powiatowych, związków międzygminnych (w szczególności w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin z obszaru opracowania) oraz ewentualnych studiów komunikacyjnych, a także dokumentów opracowanych przez PKP PLK, co pozwoli na zgromadzenie wiedzy związanej ze stanem istniejącym i planowanym rozwojem w pasie przylegającym do układu Metropolitalnej Obwodnica Kolejowej. Opracowanie koncepcji planowane jest na koniec III kwartału 2018 r.

Jednocześnie prowadzone są prace nad poprawą powiązań aglomeracji z metropolią (kolej aglomeracyjna). Działania w tym zakresie skupiają się na modernizacji istniejących połączeń kolejowych.

Transport lotniczy

Zlokalizowany w regionie międzynarodowy port lotniczy MPL „Katowice” w Pyrzowicach, zaliczony do kategorii dużych regionalnych portów lotniczych, poddany został pracom modernizacyjnym. W ramach prac inwestycyjnych w roku 2016 wybudowany został terminal

⁴³ BDL GUS, 2013, 2016 r.

⁴⁴ BDL GUS, 2013, 2017 r.

⁴⁵ BDL GUS, 2013, 2017 r.

Cargo, przebudowany został terminal A oraz przekształcona została stara droga startowa w drogę kołowania wraz z dostosowaniem infrastruktury do CAT II operacji lotniczych. Dodatkowo sieć lotnisk lokalnych, sportowo-dyspozycyjnych województwa śląskiego tworzą:

- lotnisko Katowice – Muchowiec (Katowice Muchowiec⁴⁶),
- lotnisko Bielsko-Biała – Aleksandrowice (Aleksandrowice k/Bielska-Białej),
- lotnisko Bestwina – Kaniów (Kaniów),
- lotnisko Gliwice – Trynek (Gliwice),
- lotnisko Rybnik – Gotartowice (Gotartowice k/Rybnika),
- lotnisko Międzybrodzie Żywieckie – Góra Żar (Żar k/Żywca),

w 2017 r. zostało do niej ponownie włączone lotnisko Rudniki koło Częstochowy (do niedawna lądowisko).

Transport wodny

W województwie śląskim funkcjonuje śródlądowy port wodny w Gliwicach oraz Kanał Gliwicki, będący elementem Odrzańskiej Drogi Wodnej.

Wysoki stopień zdekapitalizowania istniejącej infrastruktury wodnej oraz niskie parametry żeglowności powodują, iż znaczenie żeglugi śródlądowej w układzie komunikacyjnym województwa jest niewielkie.

Polityka krajowa w tym zakresie, zapisana zarówno w Programie dla Śląska, jak i w dokumencie „Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”, zakłada m.in.:

- przystosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów klasy Va,
- budowę odcinka brakującego połączenia Dunaj-Odra-Łaba,
- budowę Kanału Śląskiego.

Komunikacja rowerowa

Województwo Śląskie realizuje i bierze aktywny udział w krajowych i międzynarodowych projektach rowerowych. Wymienić tu należy: Europejski Rowerowy Szlak Zabytków Techniki – pomysł połączenia trasami rowerowymi postindustrialnych regionów Europy, EuroVelo 4 – transeuropejską trasę rowerową łączącą Francję z Ukrainą, przebiegającą przez województwo śląskie czy Blue Velo – ideę stworzenia trasy rowerowej o wysokim standardzie EuroVelo wzdłuż rzeki Odry.

Na potrzeby rozwoju tras rowerowych w województwie śląskim przeprowadzony został audyt wyłączonych z ruchu szlaków kolejowych, stanowiący pierwszy etap projektu Velo Silesia. Wstępna analiza wykazała, że na obszarze województwa znajduje się prawie tysiąc kilometrów nieczynnych tras kolejowych. Koncentrują się one głównie w subregionach: centralnym, zachodnim oraz północnym.

Podjęte zostały również działania mające na celu wdrażanie opracowanych „Standardów i wytycznych kształtowania infrastruktury rowerowej”⁴⁷, określających m.in. podstawowe wymagania w zakresie budowy poszczególnych elementów infrastruktury rowerowej wraz z parametrami technicznymi, mającymi zapewnić zarówno komfort i bezpieczeństwo podróży, jak i ciągłość powiązań rowerowych oraz stanowiące rekomendacje dla projektantów i inwestorów. Ponadto jeszcze w tym roku oznakowany ma zostać Szlak Orlich Gniazd i Wiślana Trasa Rowerowa.

Infrastruktura techniczna

W województwie śląskim obserwuje się stały rozwój infrastruktury technicznej. Województwo Śląskie posiada dobrze rozwiniętą sieć elektroenergetyczną, która jest rozbudowywana w miarę potrzeb – zadanie w **tabeli 10**.

⁴⁶ Nazwa lotnisk lokalnych wskazana w nawiasie zgodnie z Rejestrem Lotnisk Cywilnych, Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 1183), art. 58 ust. 1 oraz Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013 r. w sprawie klasyfikacji lotnisk i rejestru lotnisk (Dz. U. z 2013 r. poz. 810).

⁴⁷ Uchwała nr 752/186/ V /2017 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 11.04.2017 r. w sprawie przyjęcia „Standardów i wytycznych kształtowania infrastruktury rowerowej”

W zakresie infrastruktury gazowej część inwestycji uzyskało pozwolenie na budowę (szczegółowy opis realizacji zadań znajduje się w **tabeli 11 i 12**), natomiast w pozostałych przypadkach prowadzone są działania mające na celu wprowadzenie lokalizacji projektowanych gazociągów do dokumentów gminnych – studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obok istniejących już radarów meteorologicznych, na wzgórzu Ramża (granica gmin Czerwionka-Leszczyny i Orzesze) oraz Brzuchania, zlokalizowanego na obszarze gminy Żarnowiec (województwo małopolskie), mającego w zasięgu swojej strefy ochronnej północno-wschodnią część województwa, w marcu 2018 r. rozpoczął pracę obserwacyjną nowy radar meteorologiczny w Goczałkowicach-Zdroju. Radar umożliwi precyzyjne określenie obszarów zagrożonych groźnymi zjawiskami meteorologicznymi, a co za tym idzie pozwoli na podjęcie działań prewencyjnych.

5. System obszarów chronionych, w tym obszarów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Istotnym elementem systemu obszarów cennych przyrodniczo, poza obszarami objętymi formami ochrony przyrody, są korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, nie stanowiące ustawowej formy ochrony, jednak dzięki zasadom przyjętym w Planie 2020+ chronione przed zabudową i fragmentacją.

Zasady zagospodarowania, określone dla obszaru cennego przyrodniczo, chronią cenne elementy środowiska przyrodniczego województwa z jednoczesnym uwzględnieniem możliwości rozwoju funkcji turystyczno – rekreacyjnych na tych obszarach, stanowiących element aktywizacji gospodarczej regionu.

Województwo śląskie jest obszarem o wyjątkowym, zróżnicowanym i bogatym dziedzictwie kulturowym. Zasoby dziedzictwa kulturowego mają szczególne znaczenie w zachowaniu tożsamości regionu, dlatego warto obejmować je szczególną ochroną.

W 2017 r. Kopalnia rud ołowiu, srebra i cynku w Tarnowskich Górach oraz system gospodarowania wodami podziemnymi została wpisana na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO jako pierwszy obiekt w województwie śląskim.

Po uchwaleniu Planu 2020+ kolejne obiekty: Gliwice – radiostacja⁴⁸, zespół katedralny- założenie Archikatedry pw. Chrystusa Króla⁴⁹ zostały wpisane na listę pomników historii.

Utworzone zostały także 2 kolejne parki kulturowe: Park Kulturowy dla Obszaru Staromiejskiego w Bieruniu oraz Park Kulturowy dla Obszaru Grobli w Bieruniu.

Zgodnie z zapisem ustawowym Plan 2020+ przyjął katalog dóbr kultury współczesnej.

W katalogu znalazły się 34 utwory architektoniczne, głównie obiekty użyteczności publicznej, takie jak kościoły, obiekty szkolnictwa, kultury.

Głównym celem stworzenia tej listy było objęcie ich skuteczną ochroną przed wszelkimi ingerencjami, które mogą naruszyć integralność dzieła architektonicznego czy urbanistycznego, a w konsekwencji prowadzić do jego degradacji czy destrukcji.

Plan zagospodarowania województwa nie jest aktem prawa miejscowego, a dobra kultury współczesnej nie stanowią formy ochrony prawnej, jednak zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przyjęcie katalogu dóbr kultury współczesnej w Planie 2020+ winno skutkować ochroną wskazanych tam obiektów i założeń, poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów do gminnych dokumentów planistycznych.

W związku z powyższym w Planie 2020+ przyjęto zasadę mówiącą o „ochronie dóbr kultury współczesnej przed degradacją poprzez zapisy w gminnych dokumentach planistycznych”. Analiza projektów dokumentów lokalnych przeprowadzona w ramach opiniowania/uzgadniania przez samorząd województwa wykazała, że powyższa zasada jest niewystarczająca dla zapewnienia ochrony obiektom i założeniom zawartym w katalogu. Na wniosek Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej katalog jest poddawany weryfikacji i aktualizacji wypracowywane są także bardziej szczegółowe zasady ochrony ujętych w nim obiektów i obszarów. Wojewódzka Komisja Urbanistyczno - Architektoniczna rekomendowała także Marszałkowi Województwa Śląskiego opracowanie wydawnictwa promocyjno-edukacyjnego w zakresie dóbr kultury współczesnej.

W ramach ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu regionu rozwija się Szlak Zabytków Techniki i organizowana jest corocznie Industriada – święto Szlaku Zabytków Techniki, największy festiwal dziedzictwa przemysłowego w naszej części Europy.

Jednym z głównych aspektów ochrony środowiska w województwie śląskim jest ochrona powietrza. Ze względu na bardzo zły stan jakości powietrza w województwie, na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzoapirenu, w kwietniu 2017 r. Sejmik Województwa Śląskiego podjął

⁴⁸ Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie uznania za pomnik historii „Gliwice – radiostacja”; Dz. U. z 2017 r., poz. 654

⁴⁹ Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 23 listopada 2017 r. w sprawie uznania za pomnik historii „Katowice-Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego oraz zespół katedralny”; Dz. U. z 2017 r., poz. 2252

tzw. „uchwałę antysmogową”⁵⁰. Jej zapisy wprowadzają ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. W celu wykonania zapisów uchwały, w Regionalnym Programie Operacyjnym Woj. Śl. na lata 2014 – 2020 przewidziano wsparcie na projekty dotyczące m.in. wymiany instalacji grzewczych.

6. Granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym (miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, wiejski obszar funkcjonalny, górski i przygraniczny obszar funkcjonalny)

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej

W Planie 2020+ metropolia rozumiana jest jako główne ogniwo koncentrujące procesy rozwoju gospodarczego i społecznego województwa, a także podnoszące konkurencyjność całego regionu jako jeden z krajowych biegunów rozwoju o znaczeniu europejskim.

Polityka regionalna zakłada na obszarze Metropolii rozwój funkcji metropolitalnych oraz dynamiczny rozwój gospodarczy oparty na innowacyjności przedsiębiorstw oraz przemysłach kreatywnych, przyciągający wysokiej jakości kapitał ludzki, konkurencyjny w stosunku do innych metropolii w kraju i Europie. W Planie 2020+ została zdelimitowana zarówno Metropolia jak i jej obszar funkcjonalny (MOFOW). Poza delimitacją Plan 2020+ określa także politykę przestrzenną dla tego obszaru zapisaną w Aneksie 1 stanowiącym „Założenia do planu miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego”.

Dostrzegając metropolitalny charakter i znaczenie aglomeracji górnośląskiej Sejm RP w 2017 r. przyjął ustawę o związku metropolitalnym w województwie śląskim, na podstawie której Rada Ministrów, po uzyskaniu pozytywnej opinii Sejmiku Województwa Śląskiego⁵¹, powołała związek metropolitalny pod nazwą Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia.

Mając na uwadze konieczność uzyskania ustawowego kryterium dla związku metropolitalnego w liczbie co najmniej 2 000 000 mieszkańców, na etapie tworzenia GZM w jej skład zostały włączone zarówno gminy miejskie, miejsko-wiejskie jak i wiejskie, które w Planie 2020+ wchodziły w skład Metropolii Górnośląskiej, ale także jej obszaru funkcjonalnego.

W składzie GZM znajduje się 41 gmin: Będzin, Bieruń, Bobrowniki, Bojszowy, Bytom, Chełm Śląski, Chorzów, Czeladź, Dąbrowa Górnicza, Gierałtów, Gliwice, Imielin, Katowice, Knurów, Kobiór, Łędziny, Łaziska Górne, Mierzęcice, Mikołów, Mysłowice, Ożarówce, Piekary Śląskie, Pilchowice, Psary, Pyskowice, Radzionków, Ruda Śląska, Rudziniec, Siemianowice Śląskie, Siewierz, Sławków, Sosnowiec, Sośnicowice, Świerklaniec, Świętochłowice, Tarnowskie Góry, Tychy, Wojkowice, Wry, Zabrze, Zbrostawice.

Zgodnie z zapisami art. 49g ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁵² utworzenie GZM nakłada na samorząd województwa obowiązek uchylecia zapisów planu województwa dotyczących delimitacji MOFOW oraz uchylecia planu zagospodarowania przestrzennego MOFOW. Zadanie to będzie wymagało przeprowadzenia pełnej procedury zmiany planu województwa.

Wiejski obszar funkcjonalny

Obok obszarów miejskich Plan 2020+ przyjął również obszar wiejski, w którego skład weszły gminy wiejskie oraz obszary wiejskie gmin miejsko – wiejskich.

Obszary wiejskie województwa charakteryzują się dużą powierzchnią użytków rolnych oraz znaczną liczbą ludności utrzymującej się z pracy w rolnictwie. Użytki rolne stanowią ponad połowę powierzchni województwa śląskiego, jednak zauważalna jest silna tendencja spadkowa. Tereny rolne przekwalifikowane zostają na tereny zabudowane i zurbanizowane, a także (choć w mniejszym zakresie) leśne, zadrzewione i zakrzewione⁵³.

Obszary rolnicze cechują się znacznym zróżnicowaniem funkcji obejmującym zarówno funkcje rolnicze jak i pozarolnicze, w znacznej części są to obszary o funkcjach mieszanych

⁵⁰ Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

⁵¹ Uchwała nr V/37/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej utworzenia związku metropolitalnego w województwie śląskim

⁵² Dz. U. 2017, poz. 1073 tj. z późn. zmianami.

⁵³ Analiza ..., op. cit.

i przejściowych, tracących swój pierwotny charakter rolniczy w wyniku procesów urbanizacyjnych, w tym postępującej suburbanizacji. Tendencja ta widoczna jest szczególnie w obecnie sporządzanych studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, w których gminy „legalizują” niezgodność zapisów obowiązujących studiów z wydanymi decyzjami, czy też (uchwalonymi wcześniej lub procedowanymi jednocześnie) planami miejscowymi. Suburbanizacja, jako zjawisko negatywne, powinna być hamowana, niestety niewiele jest narzędzi, które województwo mogłoby wykorzystać. Podejmowane są jednak działania na etapie uzgadniania studiów gminnych. Dzięki określeniu w ustaleniach Planu 2020+ zasad dla wiejskich obszarów funkcjonalnych i prowadzeniu w oparciu o nie „konsultacji” na etapie uzgadniania studiów gminnych, udaje się w wielu wypadkach ograniczyć niekontrolowane rozlewanie się zabudowy. Ponadto zasady zagospodarowania tego obszaru służą ochronie zasobów przyrodniczo – kulturowych z naciskiem na ich lokalność.

Obszar górski

Delimitacja obszaru górskiego została przyjęta na podstawie podziału na regiony fizyczno-geograficzne⁵⁴.

Obszar górski charakteryzuje się różnorodnością ukształtowania terenu i krajobrazów kulturowo-przyrodniczych. Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i kulturowe oraz uwarunkowania w obszarze górskim występuje wiele konfliktów funkcjonalnych i przestrzennych, przy czym najistotniejszym jest konflikt pomiędzy koniecznością ochrony cennych wartości przyrodniczych i krajobrazowych, a możliwością i potrzebą rozwoju funkcji turystycznych i wypoczynkowych, zapewniających aktywizację gospodarczą tego obszaru.

W związku ze wzrostem zainteresowania walorami rekreacyjnymi, wypoczynkowymi i turystycznymi obszarów górskich oraz rozbudową systemów transportowych, prowadzących do nasilenia antropopresji na obszary cenne przyrodniczo, konieczne jest rozszerzenie katalogu zasad ukierunkowanych na jej przeciwdziałanie. Niezbędne jest wzmocnienie zasad dotyczących ochrony walorów krajobrazowych dla obszarów na których lokowana jest nowa zabudowa (mieszkaniowa lub usługowa) lub infrastruktura, aby zapobiec degradacji głównego atutu wpływającego na atrakcyjność obszarów górskich.

Szczególnym uwarunkowaniem dla tego obszaru jest występowanie ruchów masowych gruntu, które generują konflikty w zagospodarowaniu przestrzennym oraz stanowią zagrożenie dla ludności, mienia i istniejącej infrastruktury. W związku z tym konieczne wydaje się wzmocnienie zasad w tym zakresie.

Obszar przygraniczny

Obszar przygraniczny województwa położony jest wzdłuż granicy z Republiką Czeską i Słowacką.

Formą współdziałania transgranicznego jest Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej (EUWT) oraz współpraca euroregionalna. Na obszarze województwa śląskiego działają 3 euroregiony: „Beskidy”, „Silesia” oraz „Śląsk Cieszyński”.

Samorząd Województwa Śląskiego jest współzałożycielem, obok Regionu Morawsko-śląskiego w Czechach oraz Samorządowego Kraju Żylińskiego na Słowacji, Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TRITIA (EUWT TRITIA), którego rolą jest organizowanie działań w zakresie współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej oraz kierowanie nimi, przy udziale finansowym UE lub bez jej wsparcia. Ugrupowanie realizuje projekty, aktualnie jest to projekt TRANS TRITIA w zakresie transportu towarowego. Innym projektem jest AIR TRITIA, który ma na celu stworzenie efektywnego międzynarodowego systemu zarządzania jakością powietrza, a jednym z głównych produktów będzie m.in. ujednolicona przestrzenna baza danych gromadząca potrzebne informacje na poziomie międzynarodowym oraz propozycja strategii poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji zanieczyszczeń⁵⁵.

W perspektywie finansowej na lata 2014-2020 wdrażane są programy INTERREG V-A Republika Czeska-Polska oraz Polska-Słowacja. Dotyczą one finansowania projektów ukierunkowanych na

⁵⁴J. Kondracki, Geografia regionalna Polski, 2002, Wydawnictwo Naukowe PWN, str. 216.

⁵⁵ TRITIA <http://www.egttritria.eu/pl/>

min. ochronę, promocję i rozwój zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego, rozwój infrastruktury transportowej. Jednym z projektów jest realizacja Żelaznego Szlaku Rowerowego, wspólnego produktu turystycznego, wybudowanego w oparciu o nieczynne szlaki kolejowe na obszarze gmin województwa śląskiego i Republiki Czeskiej. Projekty transgraniczne realizowane są również w ramach Funduszy Mikroprojektów. Jednym z przykładów jest „MikroINTERREG PL-SK”, który ma na celu podniesienie poziomu atrakcyjności pogranicza polsko-słowackiego poprzez działania ukierunkowane na zapewnienie wspólnej ochrony, wzmocnienia i rozwoju dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego oraz skutecznego i zrównoważonego jego wykorzystania. Innym jest projekt pn. „MikroINTERREG-edu PL-SK”, którego celem są działania edukacyjne na rzecz zatrudnienia oraz zdobycia nowych kwalifikacji. Od 2017 r. realizowany jest projekt Dziedzictwo Kulturowe i Przyrodnicze Dla Rozwoju Pogranicza Polsko Czeskiego „Wspólne Dziedzictwo”. Jego celem jest m.in. inicjowanie łączenia istniejących szlaków turystycznych w szlaki transgraniczne, integrację istniejących ofert w kompleksowe transgraniczne pakiety turystyczne pogranicza.

7. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

Obszary te zostały określone na podstawie map zagrożenia powodziowego⁵⁶, natomiast dla terenów nieobjętych mapami, na podstawie obowiązujących studiów ochrony przeciwpowodziowej⁵⁷.

W Planie 2020+ przyjęto dla tego obszaru zasady, które mają zapewnić zachowanie równowagi pomiędzy działaniami na rzecz ochrony przeciwpowodziowej, potrzebami ochrony środowiska a rozwojem gospodarczym.

Priorytetem działań przeciwpowodziowych dla terenów obecnie zurbanizowanych lub przeznaczonych do zabudowy w obowiązujących gminnych dokumentach planistycznych jest ochrona zabudowy, natomiast dla obszarów niezabudowanych i nieprzeznaczonych do zabudowy jest zakaz zabudowy

Obecnie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie prowadzą prace, które mają na celu opracowanie map zagrożenia powodziowego dla całego obszaru kraju, na etapie sporządzania kolejnej edycji planu województwa powinny pojawić się mapy dla obszarów, które obecnie tych map nie posiadają.

Ze względu na zmniejszające się w skali globalnej zasoby niezanieczyszczonej wody pitnej i częste susze, poza działaniami na rzecz ochrony przed powodzią, konieczne jest wzmocnienie działań ochronnych dedykowanych zasobom wodnym.

Obecnie w Polsce opracowywane są plany przeciwdziałania skutkom suszy na poziomie regionów wodnych. W planach tych zawarty jest katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy, a także program działań przypisany dla poszczególnych obszarów. Wody Polskie, od 2016 r. realizują projekt pn. „Opracowanie planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy”. Celem tego projektu jest oszacowanie zagrożenia wystąpienia suszy na poziomie m.in. gminy, a także zaproponowanie działań minimalizujących skutki suszy oraz umożliwiających jej przeciwdziałanie. Zgodnie z harmonogramem prace nad projektem „Planu przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy” będą trwać do końca 2018 r., natomiast w 2019 przewidziane są konsultacje społeczne tego dokumentu.

Plan 2020+ określa zasady ukierunkowane na szeroko rozumianą ochronę wód powierzchniowych i podziemnych w regionie, jednak wydaje się, iż zapisy te powinny zostać wzmocnione, aby wraz z tworzonymi obecnie planami przeciwdziałania suszy stanowić podstawę do zmiany podejścia w polityce gospodarowania wodami w gminach, w tym między innymi

⁵⁶ W planie zagospodarowania przestrzennego województwa można uwzględnić granice obszarów przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej [w:] Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. 2015 r. poz. 469 z późn. zmianami). Po zmianach ustawowych nadal uwzględnia się obszary szczególnego zagrożenia powodzią [w:] Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, Dz. U. 2017 r. poz. 1566 z późn. zmianami.

⁵⁷ Studia ochrony przeciwpowodziowej w zlewniach rzek: Boży Stok, Krztynia, Ordonka, Pillica, Stradomka, Wiercica, Żebrówka oraz „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych w zlewni Soły”, stanowiące I etap studium ochrony przeciwpowodziowej.

konieczne jest odejście od polityki „sprawnego odprowadzania wód opadowych” na rzecz polityki kształtowania krajobrazów sprzyjających retencjonowaniu wód.

8. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Tereny zamknięte⁵⁸ „to tereny o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, określone przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych”. W województwie śląskim są to tereny wojskowe i kolejowe określone w decyzjach ministrów właściwych ds. obrony narodowej i ds. transportu⁵⁹.

Tereny te wyznacza się dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania systemów obrony kraju, w tym w zakresie wykorzystania infrastruktury drogowej, kolejowej i lotniczej na potrzeby przewozów wojskowych.

Ze względu na częste uaktualnienia dokumentów określających tereny zamknięte, szczególnie w odniesieniu do terenów kolejowych, istnieje konieczność ciągłego monitorowania zmian w zakresie wykazu terenów.

9. Obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

W Planie 2020+ określono obszar udokumentowanych złóż kopalin wskazując gminy, w których te złoża się znajdują.

Porównanie danych zawartych w Planie 2020+ oraz danych w czasie sporządzania OO Planu 2020+ wykazało, że:

- W wielu przypadkach zmieniły się zasięgi występowania złóż, co dotyczyło: kamieni drogowych i budowlanych, kruszyw naturalnych, metanu pokładów węgla, piasków formierskich, piasków podsadzkowych, rud cynku i ołowiu, surowców ilastych ceramiki budowlanej, surowców ilastych do produkcji cementu, torfów, wapieni i margli przemysłu cementowego, wapieni i margli przemysłu wapienniczego, węgla kamiennych oraz wód leczniczych.
- W bazie MIDAS pojawiły się nowe złoża kamieni drogowych i budowlanych, kruszyw naturalnych, surowców ilastych ceramiki budowlanej. Wprowadzone zostało złożo metanu pokładów węgla Wilchwy (wg dokumentacji geologiczno-inwestycyjnej z 2016 r.), złożo Rzeniszów (wapienie i margle przemysłu wapienniczego), a do węgla kamiennych dodane zostało złożo Imielin Północ oraz złożo Rydułtowy 1 (złożo utworzone z części złóż: "Rydułtowy", "Rymer" i "Jejkowice").
- Z bazy usunięto złoża kruszyw naturalnych, surowców ilastych ceramiki budowlanej, piasków formierskich (Bobrowniki – zasoby zatwierdzone tylko dla jednego pola), piasków podsadzkowych (największe zmiany pojawiły się w wyniku nieuwzględnienia zasobów 4 pól Pustynia Błędowska obszar pozostały).
- W zestawieniu nie znalazło się złożo Góra Siewierska (wapienie i margle przemysłu cementowego).

Zgodnie zapisami ustawowymi należy chronić wszystkie złoża, a w planie województwa należy ponadto wyznaczyć strategiczne złoża kopalin, jednak do dnia dzisiejszego w tej kwestii nie zostało wydane odpowiednie rozporządzenie.

Natomiast Główny Geolog Kraju skierował do poszczególnych województw pisma, w których określił wykaz złóż wymagających szczególnej ochrony opracowany na podstawie oceny ich znaczenia dla zabezpieczenia potrzeb i bezpieczeństwa surowcowego kraju oraz możliwości rozwoju gospodarczego i zrównoważonego rozwoju w skali regionalnej⁶⁰. Powyższa informacja jest przez samorząd województwa przekazywana do gmin na etapie sporządzania przez nie miejscowych planów oraz studiów uwarunkowań.

⁵⁸ Definicja „terenów zamkniętych” [w:] Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2101), art. 2 pkt. 9.

⁵⁹ Wykaz terenów zamkniętych wskazany [w:] Decyzja nr 42 Ministra Obrony Narodowej z dnia 4.03.2016 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej (Dz. Urz. MON z 2016 poz. 25), oraz [w:] Decyzja nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24.03.2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. MR 2014 r. poz. 25 z późn. zm.), stan na lipiec 2016 r.

⁶⁰ Pismo Głównego Geologa Kraju, Pełnomocnika Rządu ds. Polityki Surowcowej Państwa z grudnia 2016 r.

Tabela 7: Złoże niezagospodarowane o znaczeniu ogólnokrajowym, które powinny podlegać szczególnej ochronie

Kopalina	Złoże
Węgiel kamienny	Anna-Pole Południowe, Barbara-Chorzów 2, Brzezinka, Brzezinka-2, Brzezinka 1, Brzezinka 3, Bzie-Dębina, Bzie-Dębina 1, Bzie-Dębina 1 - Zachód, Bzie-Dębina 2, Czeczott-Wschód, Ćwiklice, Dankowice, Dąb, Dębieńsko, Gołkowice, Jan Kanty, Jan Kanty 2, Jan Kanty-Szczakowa, Jejkowice, Kazimierz-Juliusz 1, Kobiór-Pszczyna, Lędziny, Międzyrzecze, Mikołów, Morcinek, Morcinek 1, Oświęcim-Polanka, Paruszowiec, Pawłowice – rej., Pilchowice, Powstańców Śląskich 1, Siersza 2, Spytkowice , Studzienice, Studzienice 1, Studzionka-Mizerów, Sumina, Śmiłowice, Warszowice-Pawłowice Płn., Wujek-część południowa, Za rowem bełckim, Zebrzydowice, Żory, Żory-Suszec, Żory-Suszec 1, Żory-Warszowice
Rudy cynku i ołowiu	Gołuchowice, Laski, Marciszów, Poręba, Rodaki-Rokitno Szlacheckie, Siewierz, Zawiercie 1, Zawiercie 3
Rudy molibdenowo-wolframowo-miedziowe	Myszków
Dolomity hutnicze	Chruszczobród, Jaworzno-Ciężkowice, Gródek
Wapenie dla przemysłu wapienniczego	Choroń, Miedzno, Mykanów, Rudniki-Rędziny, Żuraw, Niegowonice-Rokitno

Źródło: pismo GGK

Tabela 8: Złoże niezagospodarowane o znaczeniu regionalnym, których szczególna ochrona powinna być dodatkowo rozpatrywana w ramach planów zagospodarowania przestrzennego województwa

Kopalina	Złoże
Kamienie łamane (wapienie i dolomity)	Bobrowniki-Błachówka, Byczyna, Rębielice Królewskie
Kamienie łamane (piaskowce)	Brenna-Leśniczówka, Jasienica-Jaworze
Dolomity hutnicze	Bobrowniki-Błachówka, Ząbkowice Będzińskie II
Wapenie dla przemysłu wapienniczego	Brudzowice
Wapenie i margle dla przemysłu cementowego	Góra Siewierska, Kamyce, Mstów, Niegowonice II, Sadowa Góra II, Wiek II
Piaski i żwiry	Bieńkowice Zachód, Bojszowy II, Gorzyce, Racibórz III-Zbiornik, Racibórz II-Zbiornik, Racibórz I-Zbiornik, Turze, Zabełków, Kończyce Wielkie, Racibórz II-Zbiornik 8/1
Ilaste ceramiki budowlanej	Gorzyce, Kopciowice, Sierakowice II
Ilaste do produkcji cementu	Niegowonice II, Wiek II, Wręczyca-Grodzisko

Źródło: pismo GGK

Podsumowanie:

1. Plan 2020+ uwzględni ustalenia Strategii „Śląskie 2020+”, przyjętej w 2013 r., obowiązującej podczas jego sporządzania⁶¹. Śródkresowa ocena Strategii „Śląskie 2020+”⁶², przeprowadzona pod kątem zgodności z zapisami SOR, wykazała, że niektóre zapisy wymagają aktualizacji (dotyczy to analizy SWOT w zakresie szans i zagrożeń). W czerwcu 2018 r. przystąpiono do aktualizacji strategii⁶³. W związku z powyższym do kolejnej edycji planu województwa wprowadzone zostaną uaktualnione szanse i zagrożenia dla obszarów priorytetowych, i wypracowane zostaną nowe cele polityki przestrzennej województwa
2. Istnieje konieczność sporządzenia audytu krajobrazowego, identyfikującego krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określającego ich cechy charakterystyczne oraz dokonującego oceny ich wartości, tak aby rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym mogły być uwzględnione w kolejnej edycji planu zagospodarowania przestrzennego województwa.
3. W większości miast województwa obserwuje się zmniejszenie liczby ludności, natomiast odmienną tendencję można zauważyć w Orzeszu i Mikołowie, konieczne więc wydaje się prowadzenie działań ograniczających migrację i emigrację z obszaru województwa oraz wyludnianie się centrów miast. Może to jednak nastąpić w oparciu o wojewódzkie dokumenty strategiczne (Strategia województwa, Polityka miejska) do których sporządzenia przystąpiono w sierpniu br.
4. Województwo posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę transportową i przesyłową, konieczne jest jednak uzupełnienie brakujących obecnie elementów (np. odcinek A1, S11, S1) i określenie nowych działań na etapie sporządzania kolejnej edycji planu województwa (w tym Kanał DOL, Kanał Śląski, budowa kolei dużych prędkości).
5. Wprowadzenie do Planu 2020+ obszarów funkcjonalnych i opracowanych dla nich zasad zagospodarowania umożliwiło wpływanie na politykę przestrzenną określaną w gminnych dokumentach planistycznych - studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego a pośrednio w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (np. ochrona korytarzy ekologicznych, ochrona terenów rolnych, przeciwdziałanie suburbanizacji itp.). Jednak na podstawie analiz zapisów studiów gminnych stwierdzono konieczność wzmocnienia zasad w niektórych obszarach funkcjonalnych, a odnoszących się do zapewnienia ochrony cennych walorów kulturowych, przyrodniczych, krajobrazowych, czy też ograniczania zagrożeń dla ludności i jej mienia oraz szeroko rozumianej infrastruktury (np. dla dóbr kultury współczesnej, terenów objętych ruchami masowymi gruntu, ograniczania możliwości wystąpienia zagrożenia suszą lub powodzią).
6. W Planie 2020+ określono Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej, który w świetle utworzonej z dniem 1 stycznia 2018 roku Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii musi zostać na nowo zdefiniowany w kolejnej edycji planu województwa. Samo powołanie do życia związku metropolitalnego pociąga za sobą konieczność uchylecia zapisów planu województwa dotyczących delimitacji MOFOW oraz uchylecia planu zagospodarowania przestrzennego MOFOW oraz przeprowadzenia pełnej procedury zmiany planu województwa.

⁶¹ Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”; Uchwała nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 r.

⁶² Ewaluacja mid-term..., op. cit.

⁶³ Uchwała nr V/55/7/2018 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

V. OCENA REALIZACJI INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM OKREŚLONYCH W ODPOWIEDNIACH DOKUMENTACH PRZYJĘTYCH PRZEZ SEJM RP, RADĘ MINISTRÓW, WŁAŚCIWEGO MINISTRA LUB SEJMIK WOJEWÓDZTWA

Ocena realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym odnosi się do przyjętej w Planie 2020+ listy inwestycji zapisanej w formie 4 tabel zawierających:

- zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, ujęte w WPF, RPO WSI.),
- inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego,
- inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie, w tym na podstawie RPO WSI.),
- inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

W celu uzyskania informacji o stanie ich realizacji zwrócono się do gestorów odpowiedzialnych za poszczególne zadania i inwestycje oraz wydziałów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Ocenę realizacji inwestycji zawarto w formie zestawień tabelarycznych (**tabele 9-12**). W związku z tym, że zadania samorządowe z **tabeli 9** stanowią podstawę ustawowej procedury uzgadniania gminnych dokumentów planistycznych dodatkowo wykonano **mapę 9**, przedstawiającą stan ich realizacji.

Z analizy zestawienia w **tabeli 9** wynika, że wszystkie inwestycje są realizowane. Ich stan zaawansowania jest zróżnicowany: część z inwestycji znajduje się w fazie opracowania dokumentacji projektowej, dla niektórych dokumentacja projektowa została opracowana i przygotowywane są materiały do uruchomienia procedury przetargowej, na kilku odcinkach trwają roboty budowlane.

Od czasu opracowania Planu 2020+ został oddany do użytkowania odcinek drogi wojewódzkiej nr 933 – obwodnica Pawłowic (2016 r.) oraz przebudowany odcinek drogi wojewódzkiej nr 913 (2016 r.).

Na stopień realizacji zadań ma wpływ fakt, że zadania te mogą być traktowane priorytetowo, ponieważ w większości przypadków realizowane są przez jednostkę podległą Samorządowi Województwa, tj. Zarząd Dróg Wojewódzkich i mają zapewnione potencjalne finansowanie w Wieloletniej Prognozie Finansowej i RPO WSI na lata 2014-2020.

Pozostałe inwestycje zawarte w **tabelach 10-12** realizowane są przez różnych gestorów (m.in. PKP PLK S.A., GTL S.A., GDDKiA, miasta, PERN S.A. „Przyjaźń”), niezależnych bezpośrednio od Samorządu Województwa. Stan realizacji inwestycji zawartych w wymienionych tabelach jest zróżnicowany i w większości przypadków uwarunkowany jest dostępnością środków finansowych. Część inwestycji, szczególnie inwestycje kolejowe (np. Modernizacja linii kolejowych, Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych), nie są realizowane w całości, a jedynie w odcinkach, dla innych (np. Budowa A4”, Budowa S46 Modernizacja linii kolejowej E65/C-E65) nie podjęto żadnych prac projektowych czy budowlanych. Dla kilkunastu inwestycji (np. Budowa DTŚ „Wschód” Etap I - węzeł Lwowska – węzeł Jęzor) nie pozyskano informacji od podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. Powyższe powoduje trudność w jednoznacznej ocenie stopnia realizacji tych inwestycji, a tym samym ocenę osiągnięcia założonych celów w Planie 2020+.

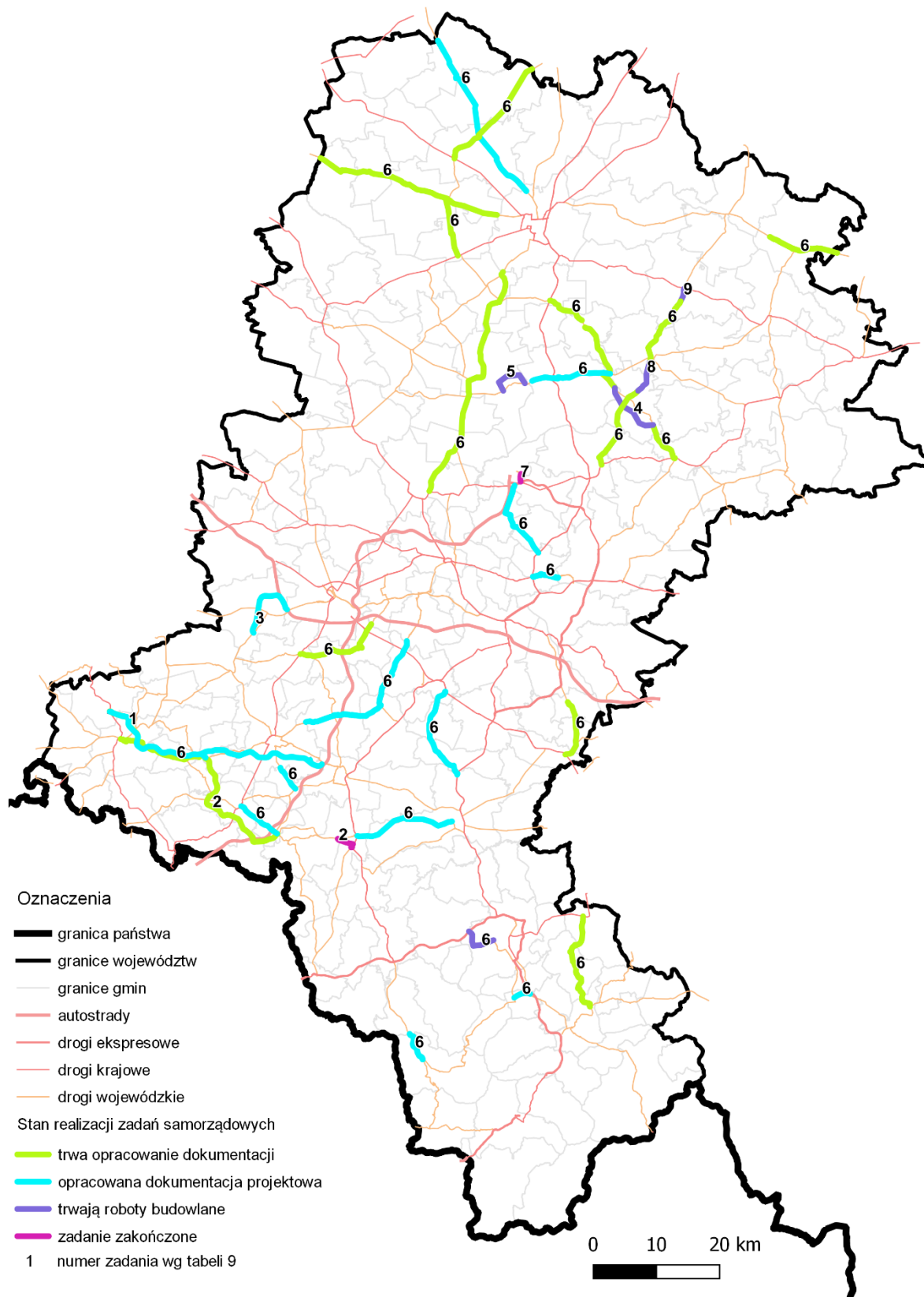
Tabela 9: Zestawienie informacji nt. realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, ujęte w WPF, RPO WSI.)

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
1.	Cel 1	Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej 935	od DK45 w Gminie Rudnik, Racibórz, Kornowac, Lyski, Gaszowice, Rydułtowy, Rybnik, Żory	Miasto Rybnik / Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Inwestycja pn.: „Budowa Regionalnej Drogi Racibórz-Pszczyna na odcinku od włączenia do DK nr 45 w gminie Rudnik do granicy miasta na prawach powiatu Rybnik - etap 4 i etap 5 Wschodnia Obwodnica Raciborza”; Etap 4 i 5 (wschodnia obwodnica Raciborza) – opracowanie dokumentacji projektowej - w trakcie - Projekt przygotowywany na zlecenie Miasta Racibórz; Pozyskano dofinansowanie ze środków UE w ramach RPO WSI. na lata 2014-2020; Etap 4 i 5 – w II kwartale 2018 r. planuje się przygotowanie materiałów w celu uruchomienia procedury przetargowej na roboty budowlane. Termin ten jest uwarunkowany otrzymaniem kompletnej dokumentacji projektowej realizowanej na mocy porozumienia przez Miasto Racibórz.
2.	Cel 1	Budowa i przebudowa drogi wojewódzkiej 933	od drogi wojewódzkiej nr 935 w Rydułtowach do połączenia z ul. Wodzisławską i węzłem „Mszana” A1, oraz obwodnica w Pawłowicach	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 933; Od DK 78 w m. Wodzisław Śląski do granicy z m. Jastrzębie Zdrój; Od DK 81 w Pawłowicach do skrzyżowania z ul. Żorską w m. Pszczyna; Prace projektowe – w trakcie; Pozyskano dofinansowanie ze środków UE w ramach RPO WSI. na lata 2014-2020; W III kwartale 2018 r. planuje się przygotowanie materiałów w celu uruchomienia procedury przetargowej na roboty budowlane. Budowa obwodnicy miejscowości Pawłowice jako odcinek Drogi Głównej Południowej Realizacja zadania została zakończona – obwodnica Pawłowic została oddana do użytkowania w 2016 r.
3.	Cel 1	Budowa obwodnicy Sośnicowic	Sośnicowice	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Budowa DW 408 na odcinku od miasta Gliwic do granicy województwa, etap I budowa obwodnicy Sośnicowic; Prace projektowe zostały zakończone. Inwestycja została podzielona na 2 etapy, na oba etapy uzyskano decyzję ZRID. Nie został określony termin realizacji inwestycji.
4.	Cel 1	Budowa obwodnicy Myszkowa	Myszków	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Przebudowa DW 791 na odcinku od DK 1 do DK 78, etap I budowa obwodnicy miejscowości Myszków. W 2016 r. ZDW w Katowicach zlecił realizację robót budowlanych – roboty w toku. Budowa obwodnicy miejscowości Myszków jest I etapem projektu pn.: Przebudowa DW 791 na odcinku od DK 1 do DK 78. Pozyskano dofinansowanie ze środków UE w ramach RPO WSI na lata 2014-2020; Przewidywany termin zakończenia robót budowlanych i oddania drogi

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
					do użytkowania – IV kwartał 2018 r
5.	Cel 1	Budowa obwodnicy miasta Woźniki	Woźniki	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Przebudowa DW 789 od węzła autostradowego przez Gniazdów, Koziegłowy do Lgota Nadwarcie, etap I budowa obwodnicy miasta Woźniki. W 2017 r. ZDW w Katowicach zlecił realizację robót budowlanych – roboty w toku. Pozyskano dofinansowanie ze środków UE w ramach RPO WSL na lata 2014-2020. Przewidywany termin zakończenia robót budowlanych i oddania drogi do użytkowania – IV kwartał 2018 r.
6.	Cel 1	Budowa, przebudowa dróg wojewódzkich 921 941 928 913 942 791 793 934 789 494 929 908 933 935 910 786 491 492 925 408 948	Województwo Śląskie	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	W ramach przedsięwzięcia realizowane są obecnie umowy na wykonanie dokumentacji projektowych. Umowy na prace projektowe dotyczą następujących zadań ujętych na liście rankingowej projektów dotyczących budowy lub przebudowy dróg wojewódzkich przewidywanych do realizacji w ramach RPO WSI. na lata 2014 - 2020 (Uchwała nr 2657/160/V/2016 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 23.12.2016 r.): - Przebudowa DW 921 od DK 78 do granicy miasta na prawach powiatu Zabrze, - Przebudowa DW 928 od DK44 do DK1, - Połączenie drogi krajowej S1 od węzła Mierzęcickiego z GTL CARGO, - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 793 na terenie gmin Żarki, Myszków oraz Siewierz, - Przebudowa DW 934 od m. Imielin do DK 44, - Przebudowa DW 789 od węzła autostradowego przez Gniazdów, Koziegłowy do Lgota Nadwarcie, - Przebudowa DW 494 od gr. województwa do granicy miasta na prawach powiatu Częstochowa, - Przebudowa DW 929 od granicy miasta na prawach powiatu Rybnik do Węzła Świerklany, - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 908 na odcinku Częstochowa - Tarnowskie Góry, - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 935, - Przebudowa DW 910 od DK 86 do granicy miasta na prawach powiatu Dąbrowa Górnicza, - Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 786 na odcinku od m. Święta Anna do gr. województwa, - Przebudowa DW 491 od granicy miasta na prawach powiatu Częstochowa do granicy województwa, - Przebudowa DW 492 od DK46 do granicy województwa, - Przebudowa DW 925 od granicy miasta na prawach powiatu Ruda Śl. – A1 – do granicy miasta na prawach powiatu Rybnik, - Przebudowa DW 408 na odcinku od m. Gliwice do granicy województwa, odcinek II, - Przebudowa DW 948 od DK52 do DW 946.

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
					Przewiduje się zakończenie prac projektowych dla przedmiotowych zadań w 2018 roku.
7.	Cel 1	Przebudowa DW 913	od S1 węzeł „Lotnisko” do ul. Piłsudskiego w Pyrzowicach (Ożarówice)	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Przebudowany odcinek DW 913 został oddany do użytkowania w 2016 r.
8.	Cel 1	Przebudowa DW 793 na odcinku Żarki - Myszków	DW 793 na odcinku Żarki - Myszków	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	W 2017 r. ZDW w Katowicach zlecił realizację robót budowlanych – roboty w toku. Pozyskano dofinansowanie ze środków UE w ramach RPO WSL na lata 2014-2020. Przewidywany termin zakończenia robót budowlanych i oddania przebudowanej drogi do użytkowania – IV kwartał 2018 r.
9.	Cel 1	Przebudowa DW 793 na odcinku Janów – Złoty Potok	DW 793 na odcinku Janów – Złoty Potok	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	W 2017 r. ZDW w Katowicach zlecił realizację robót budowlanych – roboty w roku. Przewidywany termin zakończenia robót budowlanych i oddania przebudowanej drogi do użytkowania – IV kwartał 2018 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych od gestorów zadań

mapa 9: Stan realizacji zadań samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych od gestorów

Tabela 10: Zestawienie informacji nt. realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
1.	Cel 1	Budowa DTŚ „Wschód” – Etap II – węzeł Janów (Katowice) – Bór (Sosnowiec)	Katowice węzeł Janów – Sosnowiec węzeł Bór	Porozumienie gmin: Jaworzno, Katowice, Mysłowice,	Brak danych od gestora
2.	Cel 1	Budowa Szybkiej Kolei Regionalnej	Gliwice – Katowice – Dąbrowa Górnicza – Częstochowa; Katowice – Rybnik – Racibórz /Wodzisław ŚL – Chałupki; Katowice – Tychy – Bieruń – granica z woj. małopolskim (Oświęcim); Katowice – Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń (granica państwa); Katowice – Bytom – Tarnowskie Góry – Lubliniec; Katowice – granica z woj. małopolskim (Kraków);	PKP PLK S.A.	Inwestycja zapisana w dokumentach strategicznych. Zmodernizowany odcinek Gliwice – Zawiercie; w trakcie realizacji Zawiercie – Częstochowa Zrealizowany odcinek: Rybnik – Wodzisław Śląski – Chałupki; w trakcie realizacji: Katowice – Rybnik; Sumina – Nędza, Nędza – Racibórz; planowane Rybnik Towarowy – Sumina Planowane Jaśkowice – Tychy – Bieruń (prace projektowe, realizacja w latach 2021-2027) Zmodernizowany odcinek Katowice – Bielsko-Biała; W trakcie realizacji: Bielsko-Biała – Żywiec, Planowana realizacja: Żywiec-Węgierska Górka Zrealizowany odcinek: Kalety – Lubliniec; w trakcie realizacji: Kalety – Strzebiń, Bytom Północ – Tarnowskie Góry W trakcie realizacji; planowane zakończenie XII 2020
3.	Cel 1	Budowa nowego połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej;	Katowice – Bytom – Pyrzowice	PKP PLK S.A.	Odstąpiono od realizacji inwestycji, wdrażana jest inna inwestycja gwarantująca połączenie z lotniskiem poprzez rewitalizowaną linię kolejową nr 182 Tarnowskie Góry-Pyrzowice-Zawiercie
4.	Cel 2	Modernizacja linii kolejowych	Konieczpol – Częstochowa – Lubliniec; Częstochowa – (Radomsko); Kalety – (Zduńska Wola); Lubliniec – (Kluczbork); Sosnowiec – (Olkusz); Gliwice – (Kędzierzyn-Koźle); Gliwice – (Strzelce Opolskie); Chałupki – (Kędzierzyn-Koźle); Jastrzębie Zdrój – Rybnik –	PKP PLK S.A.	Zrealizowany Zrealizowany Zrealizowany odcinek: Kłobuck – Miedźno; W trakcie realizacji W trakcie realizacji; planowane zakończenie realizacji w 2020 r. Zrealizowany W trakcie realizacji, planowane zakończenie realizacji projektu w 2021 r. Planowany (list intencyjny)

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
			(Katowice); Jastrzębie Zdrój – Pawłowice – Żory – Orzesze – (Katowice); Bielsko-Biała – Cieszyn; Bielsko-Biała – (Wadowice); Żywiec – (Sucha Beskidzka); Czechowice-Dziedzice – (Oświęcim)		Planowane jako jeden w wariantów powyższej inwestycji W trakcie realizacji: Goleiszów – Cieszyn Planowane Planowane
5.	Cel 4	Rozbudowa MPL „Katowice”	Ożarówce, Mierzęcice	GTL S.A.	Zakończone prace: Rozbudowa płaszczyzny postoju samolotów PPS1 w kierunku wschodnim wraz z modernizacją dróg kołowania E1, E2 i D (2013 r.); Budowa nowej drogi startowej wraz z niezbędną infrastrukturą (2014 r.); Budowa drogi kołowania T i drogi kołowania N (2014 r.); Budowa stanowiska odladania samolotów (2015 r.); Budowa Terminala Przylotowego wraz z bagażownią (2015 r.); Budowa płyty postojowej Cargo wraz z drogą E0 (2015 r.); Budowa Terminala Cargo (2016 r.); Przebudowa Terminala A (2016 r.); Przekształcenie starej drogi startowej w drogę kołowania oraz dostosowania infrastruktury do CAT II operacji lotniczych (2017 r.); Planowane zakończenie w 2018 r.: Rozbudowa płyty postojowej Cargo - etap II A. Planowane zakończenie w 2019 r.: Rozbudowa płyty postojowej Cargo - etap II B; Budowa budynku Służby Ochrony Lotniska. Planowane zakończenie w 2021 r.: Przebudowa Terminalu B wraz z modernizacją systemu BHS.
6.	Cel 4	Budowa A4”	Katowice – Gliwice	GDDKiA	W okresie od uchwalenia Planu 2020+ nie wytworzono dokumentacji uszczegółwiającej lokalizację przedmiotowej inwestycji
7.	Cel 4	Budowa S46	granica z woj. opolskim – Częstochowa – granica z woj. świętokrzyskim	GDDKiA	Wprowadzenie inwestycji do Planu 2020+ wynikało z zapisów planu woj. opolskiego; Droga nie jest uwzględniona w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych ⁶⁴ jako docelowo droga ekspresowa S46;
8.	Cel 4	Budowa DK52	Bielsko-Biała - granica z woj. małopolskim	GDDKiA	Inwestycja „Budowa drogi S52 Bielsko-Biała – Głogoczków” znajduje się na liście zadań inwestycyjnych, które mogą być realizowane w ramach Programu budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) ⁶⁵ , ale bez wskazania kiedy będzie realizowana
9.	Cel 4	Budowa kolei dużych prędkości	granica z woj. łódzkim – Katowice – granica państwa	PKP PLK S.A.	Planowane podniesienie prędkości z 200km/h do 230 km/h na odcinku Włoszczowa - Zawiercie
10.	Cel 4	Rozbudowa CMK Katowice- Kraków	Katowice – Kraków	PKP PLK S.A.	Brak danych od gestora

⁶⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych; Dz. U. 2004 nr 128, poz. 1334

⁶⁵ Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.), aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, lipiec 2017 r.

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
11.	Cel 4	Przebudowa i remont lotnisk lokalnych i lądowisk dla celów biznesowych i turystycznych	Gliwice, Katowice, Kaniów, Bielsko-Biała, Rybnik, Częstochowa	Aeroklub Gliwice, Aeroklub Śląski, Bielski Park Technologiczny Lotnictwa, Przedsiębiorczości i Innowacji, Aeroklub ROW Rybnik, Aeroklub Częstochowski	Brak danych od gestorów
12.	Cel 4	Rozwój multimodalnych centrów logistycznych	Gliwice, Sławków, Pyrzowice	Różne podmioty na terenie gmin Gliwice, Sławków, Pyrzowice	Brak danych od gestora
13.	Cel 4	Połączenie terenów inwestycyjnych Zagłębia Dąbrowskiego z Euroterminalem w Sławkowie	Sosnowiec, Sławków	Sosnowiec/ Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach	Realizowana jest obecnie umowa na wykonanie dokumentacji projektowej. Umowa na prace projektowe dotyczy m.in. tego zadania ujętego na liście rankingowej projektów dotyczących budowy lub przebudowy dróg wojewódzkich przewidywanych do realizacji w ramach RPOWSI. na lata 2014 - 2020 (Uchwała nr 2657/160/V/2016 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 23.12.2016 r.)
14.	Cel 1, 2, 3, 4	Budowa sieci dróg/ tras rowerowych	Województwo Śląskie	Różne podmioty	Inwestycje są realizowane w gminach województwa śląskiego. Województwo Śląskie prowadzi prace koncepcyjne; przeprowadzone zostały audyty Wiślanej Trasy Rowerowej, Szlaku Rowerowego Orlich Gniazd, nieczynnych tras rowerowych VeloSilesia. W opracowaniu jest dokument Koncepcja sieci głównych tras rowerowych województwa śląskiego; prace nad Europejskim Rowerowym Szlakiem Zabytków Techniki, EuroVelo 4, BlueVelo
15.	Cel 1,2,4	Budowa centrów przesiadkowych	Województwo Śląskie	Różne podmioty (gminy, spółki związane z transportem)	przykładowo ⁶⁶ : Bieruń (Bieruń Nowy i Bieruń Stary), Blachownia, Bobrowniki (Dobieszowice, Sączów), Chorzów (rynek), Ciasna, Cieszyn, Czeladź, Częstochowa, Herby, Imielin, Katowice (Zawodzie, Ligota, Brynów), Knurów, Kochanowice, Koszęcin, Lubliniec, Mikołów, Pawonków, Piekary Śląskie, Poraj, Pyskowice, Siewierz, Sośnicowice, Sosnowiec, Wielowieś, Wiśla, Wodzisław Śląski, Wojkowice, Zawiercie (3 zintegrowane centra przesiadkowe).
16.	Cel 2, 3	Modernizacja Parku Śląskiego	Chorzów	WPKiW S.A.	W chwili obecnej trwają końcowe działania zmierzające do zapewnienia finansowania zewnętrznego dla Modernizacji Parku Śląskiego. Równolegle WPKiW rozpoczął już realizację pierwszych przedsięwzięć składających się na kompleksową modernizację Parku Śląskiego tj.

⁶⁶ Planowane lub realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne i Regionalne Inwestycje Terytorialne RPO WSI na lata 2014 - 2020

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
					<p>w ramach posiadanych środków własnych - działania w zakresie Programu Małej Rewitalizacji,</p> <p>zaś w ramach RPO WSL 2014 -2020 - realizację projektu Kompleksowej rewaloryzacji i modernizacji zabytkowej Hali "Kapelusz" z przeznaczeniem na Parkowe Centrum Kulturalne.</p> <p>Województwo Śląskie realizuje również w ramach RPO WSL 2014 – 2020 projekt Rozbudowy i modernizacji Planetarium Śląskiego, które jako zlokalizowane na terenie Parku Śląskiego istotnie wpływa na jego ofertę edukacyjno – rekreacyjną (inwestycję ujęto odrębnie w Tabeli 12)</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych od gestorów zadań

Tabela 11: Zestawienie informacji nt. realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie, w tym na podstawie RPO WSI.)

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
1.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E30 Katowice -Chorzów Batory oraz Gliwice Łabędy	Katowice - Chorzów Batory oraz Gliwice Łabędy Chorzów Batory -Gliwice Łabędy	PKP PLK S.A.	Zrealizowana, w trakcie realizacji stacja Gliwice Łabędy
2.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E59	granica z woj. opolskim – Kuźnia Raciborska – Nędza – Racibórz – Chałupki (granica państwa)	PKP PLK S.A.	W trakcie realizacji, planowane zakończenie realizacji projektu w 2021 r.
3.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E65/C-E65	Będzin – Katowice – Tychy Czechowice-Dziedzice – Zebrzydowice	PKP PLK S.A.	W trakcie realizacji, realizacja robót zaplanowana w latach 2021-2027
			Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – granica z woj. łódzkim		W trakcie realizacji
4.	Cel 1	Budowa połączenia kolejowego MPL „Katowice” w Pyrzowicach z miastami Metropolii Górnośląskiej	Katowice – Pyrzowice	PKP PLK S.A.	Odstąpiono od realizacji inwestycji
			Tarnowskie Góry – Pyrzowice/Pyrzowice – Zawiercie		W trakcie realizacji
5.	Cel 1	Modernizacja i rewitalizacja linii kolejowych Linia kolejowa nr 1 nr 1, 133, 160, 186 nr 61 i 700 nr 62, 660 nr 93 nr 132, 138, 147, 161, 180, 654, 655, 657,658, 699 nr 138, 161, 180, 654, 655, 657,658, 699 nr 139 nr 140, 148, 157, 159, 173, 689, 691	Częstochowa – Zawiercie	PKP PLK S.A.	W trakcie realizacji, przewidywana data zakończenia robót budowlanych – lipiec 2020 r.
			granica z woj. łódzkim – Częstochowa		Zrealizowane
			Zawiercie – Dąbrowa Górnicza Ząbkowice – Jaworzno Szczakowa		Zrealizowane
			Częstochowa – Fosowskie		Zrealizowane
			granica z woj. małopolskim – Sosnowiec Południowy		W trakcie realizacji. Przewidywane zakończenie realizacji projektu w 2020 r.
			granica z woj. małopolskim – Czechowice-Dziedzice		Planowane

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
		nr 140, 158. nr 146 nr 148 nr 140/169/179/885/138 nr 694/157/190/191 nr 90 nr 117 nr 140 nr 153, 199, 681, 682, 872	Gliwice – Bytom – Chorzów Stary – Mysłowice Brzezinka – granica z woj. małopolskim oraz Dorota (Sosnowiec) – Mysłowice Brzezinka		W trakcie realizacji
			Gliwice – Bytom – Chorzów Stary – Mysłowice Brzezinka – granica z woj. małopolskim oraz Dorota (Sosnowiec) – Mysłowice Brzezinka		W trakcie realizacji
			Czechowice-Dziedzice – Bielsko-Biała – Żywiec – Zwardoń (granica państwa)		Planowana realizacja: Żywiec-Węgierska Górka
			Chybie – Żory – Rybnik – Nędza / Turze		W trakcie realizacji.
			Rybnik – Chałupki		Zrealizowana
			Wyczerpy (Częstochowa) – granica z woj. łódzkim		W trakcie realizacji
			Pszczyna – Żory		Inwestycja na liście rezerwowej.
			Orzesze – Jaśkowice – Tychy – Baraniec – KWK PIAST – Nowy Bieruń – granica z woj. małopolskim		Planowane do realizacji w latach 2021-2027
			Bronów (Czechowice – Dziedzice) – Bieniowiec (Chybie) – Skoczów – Goleszów – Wisła Głębcze		W trakcie realizacji (na etapie przygotowania procedury przetargowej)
			Zebrzydowice – Cieszyn		Inwestycja na liście rezerwowej.
			granica z woj. małopolskim – Bielsko-Biała Główna		Inwestycja na liście rezerwowej.
			Pszczyna – Żory		Inwestycja na liście rezerwowej.
			Rybnik Towarowy – Sumina (Lyski)		Inwestycja na liście rezerwowej.
			Toszek Północ – Rudziniec Gliwicki – Stare Koźle		W trakcie realizacji. Przewidywana data zakończenia robót budowlanych listopad 2019 r.

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
6.	Cel 1	Modernizacja linii tramwajowych	Będzin, Bytom, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Katowice, Mysłowice, Ruda Śląska, Sosnowiec, Świętochłowice, Zabrze	Tramwaje Śląskie S.A.	Zadania inwestycyjne realizowane są w ramach projektu pn. „Zintegrowany projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego – etap I; etap II; etap III”
7.	Cel 1	Budowa DTŚ „Wschód” Etap I - węzeł Lwowska – węzeł Jęzor	Katowice (węzeł Lwowska) – Jaworzno (węzeł Jęzor)	Porozumienie gmin: Jaworzno, Mysłowice, Sosnowiec, Katowice	Brak danych od gestora
8.	Cel 4	Budowa A1	Pyrzowice – koniec obwodnicy Częstochowy (węzeł Rzasawa)	GDDKiA	Zadanie podzielone jest na odcinki. Aktualny stan inwestycji: w realizacji Odcinek F węzeł Rzasawa (z węzłem) – węzeł Blachownia (z węzłem). Rozpoczęcie robót: 12.10.2015r. Termin realizacji: 33 miesiące od daty zawarcia umowy. Do czasu realizacji Robót objętych niniejszą Umową nie wlicza się okresów zimowych (tj. od 15 grudnia do 15 marca). Odcinek G węzeł Blachownia (bez węzła) – węzeł Zawodzie (z węzłem). Rozpoczęcie robót: 31.08.2015r. Termin realizacji: 33 miesiące od daty zawarcia umowy, w tym 16 miesięcy na projektowanie i 17 miesięcy na realizację. Odcinek H węzeł Zawodzie (bez węzła)-węzeł Woźniki (z węzłem). Długość odcinka 16,7 km. Rozpoczęcie robót: 04.03.2016r. Termin realizacji: 30 miesięcy od daty zawarcia umowy.
			koniec obwodnicy Częstochowy (węzeł Rzasawa) – granica z woj. łódzkim	GDDKiA	Aktualny stan inwestycji: w przetargu. W ramach procesu przygotowawczego opracowano dokumentację projektową na podstawie której uzyskano decyzję ZRID, ponadto wykonano badania archeologiczne, przeprowadzono wycinkę drzew i wyburzenia oraz nabywane są grunty. Etap w realizacji: 21.10.2015r. Minister Infrastruktury i Rozwoju wydał decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej.
9.	Cel 4	Budowa S1	Pyrzowice –Siewierz węzeł Podwarpie	GDDKiA	Obecny etap: wykonano dokumentację projektową Etap w realizacji: W chwili obecnej trwa procedura przetargowa mająca na celu wyłonienie Wykonawcy robót.
			Mysłowice (węzeł Kosztowy) – Bielsko-Biała (węzeł Suchy Potok)		Etap zrealizowany: w latach 2011 - 2015 wykonano dokumentację projektową – studialną tj.: Studium Techniczno – Ekonomiczno – Środowiskowego oraz Materiały do wniosku o uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla pięciu wariantów drogi A, B, C, D i E. Ww. dokumentacja została opracowana z wykorzystaniem opracowań dla przedmiotowego odcinka drogi ekspresowej S1 wykonanych w latach wcześniejszych tj.: 2006-2010. 30.04.2015r. - odbyło się posiedzenie Komisji Oceny Przedsięwzięć

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
					<p>Inwestycyjnych (KOPI) przy Generalnym Dyrektorzem Dróg Krajowych i Autostrad.</p> <p>12.06.2015r. - złożono wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.</p> <p>Obecny etap: 30.06.2016r. - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach wydał decyzję w której ustalił środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia wg wariantu E. Decyzja ta nie jest decyzją ostateczną.</p> <p>Etap w realizacji: W chwili obecnej oczekuje się na uzyskanie waloru ostateczności ww. decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.</p>
10.	Cel 4	Budowa S69 (docelowo S1)	obejście miejscowości Węgierska Górka (odc. Przybędza – Milówka)	GDDKiA	<p>Przyjęty harmonogram:</p> <p>Ogłoszenie przetargu na budowę - 17.01.2018 r.</p> <p>Podpisanie Umowy z Wykonawcą - 2018 r.</p> <p>Opracowanie Projektu Wykonawczego - połowa 2019 r.</p> <p>Roboty budowlane 2020 r. - 2022 r. (bez okresów zimowych)</p>
11.	Cel 4	Budowa S11	granica z woj. opolskim – Lubliniec – Tarnowskie Góry – A1 (węzeł Piekary)	GDDKiA	<p>odc. granica woj. opolskiego/śląskiego do obwodnicy Tarnowskich Gór (z wyłączeniem obwodnicy Tarnowskich Gór) S11 obwodnica Tarnowskich Gór</p> <p>Obecny etap – Oddział GDDKiA w Katowicach planuje wystąpić o zgodę na zlecenie prac projektowych mających na celu wybór optymalnego i najkorzystniejszego przebiegu drogi ekspresowej S-11, w tym odcinka obwodnicy Tarnowskich Gór, wraz z przeprowadzeniem wariantowania prowadzenia trasy przez teren województwa śląskiego, wykonywanego w zgodzie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie.</p> <p>Etap zrealizowany: Do chwili obecnej Biuro Studiów GDDKiA z Krakowa opracowało w 2006r., „Studium lokalizacyjne ekspresowej S-11 na odcinku Pyrzowice – Tarnowskie Góry – Lubliniec – granica województwa”. Głównym celem studium było poszukiwanie korytarza przebiegu drogi ekspresowej S-11 wraz z węzłami, akceptowanego przez samorządy i instytucje posiadające swoje urzędnictwa w pobliżu nowoprojektowanej trasy. Zakres opracowania nie odpowiada przepisom Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Studium lokalizacyjne traktowane było jako faza poprzedzająca kolejne stadia dokumentacji projektowej.</p> <p>Etap w realizacji: W chwili obecnej trwa procedura mająca na celu uzgodnienie Programu Inwestycyjnego.</p>

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
12.	Cel 4	Modernizacja Kanału Gliwickiego	Gliwice – granica z woj. opolskim	RZGW w Gliwicach Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zakończenie modernizacji śluz Kanału Gliwickiego planowane jest na koniec 2020 r.
13.	Cel 4	Budowa Zbiornika Racibórz Dolny	Kornowac, Krzyżanowice, Lubomia, Racibórz	RZGW w Gliwicach Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	30.11.2017 r. podpisanie Umowy na dokończenie budowy suchego zbiornika Racibórz Dolny. Zgodnie z nią wykonawca ma 740 dni na ukończenie budowy polderu. ⁶⁷
14.	Cel 3	Zagłębiowski Park Linearny	Doliny rzek Przemszy i Brynicy	Dąbrowa Górnica, Będzin, Psary, Siewierz, Sosnowiec, Sławków	Zadanie zostało podzielone na 6 odrębnych projektów. Dąbrowa Górnica: 05.03.2018r. została podpisana umowa na wykonanie robót budowlanych, z terminem realizacji do 19.09.2018r. Trwa realizacja robót budowlanych zleconych na podstawie opracowanej pod kątem bioróżnorodności dokumentacji projektowej. Sosnowiec: inwestycja składa się z 2 części: 1. Budowa Centrum Edukacji Ekologicznej – Egzotarium - od 01.06.2017r. trwa projektowanie obiektu CEE i terenu wokół. 2. Zagospodarowanie terenów przy ul. Baczyńskiego - inwestycja będzie realizowana w systemie zaprojektuj i wybuduj. Program Funkcjonalno-Użytkowy zostanie załączony do wniosku o dofinansowanie, który zostanie złożony w czerwcu 2018r. Tworzona jest mapa do celów projektowych, ilościowa inwentaryzacja dendrologiczna, inwentaryzacja gatunków chronionych itp. Będzin: w ramach projektu zrealizowano zadania: <i>Budowa drogi dojazdowej wraz z parkingiem oraz infrastrukturą towarzyszącą dla zagospodarowania terenu nad rzeką Czarną Przemszą w rejonie Brzozowica oraz Zagospodarowanie terenu nad rzeką Czarną Przemszą</i> , polegające na budowie budynku wielofunkcyjnego, ścieżek, urządzeń sportowych oraz oświetlenia. Zrealizowane zadania stanowią 1/5 projektu, który zakończy się w 2020 r. Siewierz: 27.02.2018r. Gmina Siewierz zawarła umowę na realizację całości przedsięwzięcia inwestycyjnego. Przedmiotem zadania jest Zagospodarowanie terenu poprzez budowę Parku Miejskiego oraz plenerowego Ośrodka Edukacji Ekologicznej, która powinna zakończyć się do 15.10. 2018 r. Sławków: w ramach projektu opracowane zostały 4 dokumentacje techniczne 1. Zagospodarowanie terenu nad rzeką Białą Przemszą polegające

⁶⁷ Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie: www.gliwice.rzgw.gov.pl; <http://www.gliwice.rzgw.gov.pl/pl/the-news/1880-umowa-na-dokonczenie-budowy-zbiornika-raciborz-dolny-podpisana>

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
					na budowie ścieżki edukacyjnej, 2 kładek edukacyjnych i 2 pomostów widokowych, 2. Projekt budowy wodnego placu zabaw, umocnienia brzegu rzeki, obiektów rekreacyjno-sportowych, małej architektury wraz z zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą towarzyszącą, 3. Remont budynku wraz ze zmianą sposobu użytkowania i adaptacją poddasza na cele Sławkowskiego Centrum Edukacji Ekologicznej, 4. Projekt budowlano – wykonawczy toalety publicznej w Sławkowie. W 2016 roku Gmina zakupiła działkę na potrzeby realizacji powyższego projektu. Obecnie Gmina posiada wszystkie decyzje i pozwolenia niezbędne do realizacji niniejszego projektu. Psary: inwestycja przygotowana do realizacji, rozpoczęcie realizacji 2019 r. po ocenie wniosku o dofinansowanie.
15.	Cel 4	Gazociąg Zdzieszowice – Kędzierzyn Koźle Odcinek Tworóg – Kędzierzyn Koźle	granica z woj. opolskim – Rudziniec- Toszek – Wielowieś – Tworóg	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	Przewidywany okres zakończenia inwestycji 2018-2022; 18.04.2018 r. planowane było rozpoczęcie realizacji zasadniczych prac przy budowie gazociągu Tworóg-Kędzierzyn. Zakończono etap opracowania dokumentacji projektowej. Zawarto umowę z IDS-BUD S.A. na generalną realizację inwestycji. Wykonawcą nadzoru inwestorskiego jest SGS Polska Sp. z o.o. Wykonawcą prac projektowych jest Konsorcjum firm w składzie: MGGP S.A. z Tarnowa i INIKO Sp. z o.o. z Rzeszowa. Budowa gazociągu jest planowana na lata 2018 – 2020
16.	Cel 4	Gazociąg Tworzeń – Tworóg –Odolanów	granica z woj. opolskim – Ciasna – Kochanowice – Pawonków – Lubliniec – Tworóg – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śl. – Ożarowice – Mierzęcice – Siewierz – Dąbrowa Górnicza (Tworzeń)	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	Dla odcinka Tworóg – Tworzeń zawarto umowę na budowę gazociągu z konsorcjum firm PORR S.A oraz Denys NV Decyzja Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach o środowiskowych uwarunkowaniach nr WOOŚ.4231.2.2016 JB z 31 października 2016 roku pozwolenie na budowę wydane przez Wojewodę Śląskiego 20 grudnia 2017 roku dla inwestycji p.n.: "Gazociąg wysokiego ciśnienia DN1000 MOP 8,4 MPa od węzła Tworóg do węzła Tworzeń, w ramach budowy gazociągu Hermanowice - Strachocina - Pogórska Wola - Tworzeń - Tworóg - Odolanów wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi na terenie województw podkarpackiego, świętokrzyskiego, małopolskiego, śląskiego, opolskiego i wielkopolskiego" Przewidywany okres zakończenia inwestycji 2018-2020
17.	Cel 4	Gazociąg Tworzeń – Pogórska Wola	Dąbrowa Górnicza – Sławków - granica z woj. opolskim	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	W listopadzie 2017 r. zakończono fazę projektową uzyskując komplet dokumentów pozwolenia na budowę Przewidywany okres zakończenia inwestycji -2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych od gestorów zadań

Tabela 12: Zestawienie informacji nt. realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
1.	Cel 1	Muzeum Hutnictwa w Chorzowie	Chorzów – teren dawnej Huty Kościuszko	m. Chorzów	22.12.2017r. została podpisana umowa o dofinansowanie pomiędzy Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego a Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze będącego Liderem zadania pn. "Rewitalizacja i udostępnienie poprzemysłowego Dziedzictwa Górnego Śląska - Rewitalizacja i utworzenie na terenie dawnej Huty Kościuszko Muzeum Hutnictwa". 14.02.2018r. w Chorzowie podpisano porozumienie dotyczące współpracy na rzecz turystyki industrialnej. 11.04.2018r. zamieszczono dwa ogłoszenia przetargowe na wyłonienie wykonawcy robót budowlanych i na promocję projektu. RZECZOWA REALIZACJA ROBÓT NIE ZOSTAŁA ROZPOCZĘTA (stan na 25.04.2018r.)
2.	Cel 1	Jasna Góra element europejskiego dziedzictwa kulturowego	Częstochowa	Klasztor Ojców Paulinów Jasna Góra	Brak danych od gestora
3.	Cel 1	Planetarium – Śląski Park Nauki	Chorzów	Województwo Śląskie	Projekt pn.: „Planetarium - Śląski Park Nauki. Modernizacja i rozbudowa Planetarium Śląskiego w Chorzowie” Projekt uzyskał dofinansowanie z RPO WSL na lata 2014-2020 w ramach Priorytetu: XII Infrastruktura edukacyjna, działanie: 12.3. Instytucje popularyzujące naukę w grudniu 2017 roku. Projektant wykonał dokumentację budowlaną i wykonawcą dla przedsięwzięcia. Województwo Śląskie uzyskało pozwolenie na budowę na realizację robót budowlanych. Wyłoniony został Inwestor zastępczy, z którym została zawarta umowa na świadczenie usługi zastępstwa inwestycyjnego, w tym nadzór nad robotami budowlanymi. Ponadto w trakcie wykonywania są również ekspertyzy techniczne na specjalistyczne wyposażenie obiektu, a także prowadzone są postępowania przetargowe na elementy wyposażenia. W drugiej połowie 2018 r. planowane jest wyłonienie wykonawcy robót budowlanych i rozpoczęcie modernizacji i rozbudowy. Planowany termin zakończenia projektu to 31.12.2020 r.

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
4.	Cel 3	Ochrona GZWP 330 – Gliwice	Tarnowskie Góry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Nadal prowadzone są działania związane z likwidacją zagrożeń spowodowanych przez odpady niebezpieczne zgromadzone na składowisku odpadów niebezpiecznych (stare zwałowiska) Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry” w likwidacji w Tarnowskich Górach.
5.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E30 Katowice - Kraków	Katowice – Kraków	PKP PLK S.A.	W trakcie realizacji; planowane zakończenie XII 2020
6.	Cel 4	Modernizacja linii kolejowej E65/C-E65	(Warszawa) granica z woj. świętokrzyskim – Koniecpol – Zawiercie – granica z woj. małopolskim (Tunel)	PKP PLK S.A.	W okresie od uchwalenia Planu 2020+ nie wytworzono dokumentacji uszczegółwiającej lokalizację przedmiotowej inwestycji.
7.	Cel 4	Budowa DK78	Siewierz – Szczekociny z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła	GDDKiA	<p>Obecny etap: wykonano dokumentację studialną obejmującą Studium Techniczno – Ekonomiczno - Środowiskowe – etap II w ramach „Opracowania koncepcji programowej i materiałów do wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi krajowej nr 78 Siewierz – Szczekociny do granicy województwa śląskiego z województwem świętokrzyskim) z obwodnicami miejscowości: Poręba i Zawiercie, Kroczyce i Pradła oraz Szczekociny” oraz materiały do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia.</p> <p>Etap zrealizowany: 14.07.2009r. - odbyło się posiedzenie Komisji Oceny Przedsięwzięć Inwestycyjnych (KOPI) przy Generalnym Dyrektorz Dróg Krajowych i Autostrad.</p> <p>16.03.2010r. - złożono wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach.</p> <p>31.05.2011r. – uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia, realizowanego według rekomendowanego wariantu 1 od km 105+654 do 116+150, dalej według wariantu 2 od km 116+150 do 121+500 i ponownie według wariantu 1 od km 121+500 do km 160+417,93.</p> <p>05.10.2012r. – uzyskano decyzję Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ), która spowodowała, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach stała się ostateczna.</p> <p>Etap w realizacji: W dniu 17.04.2015r. tut. Oddział wystąpił do Centrali GDDKiA o wyrażenie zgody na wszczęcie procedury przetargowej pozwalającej na wybór wykonawcy oraz na podjęcie prac projektowych związanych z budową obwodnicy miasta Poręba i Zawiercie w ciągu drogi krajowej nr 78. W chwili obecnej trwa uzgadnianie Programu Inwestycyjnego przedsięwzięcia z Centralą GDDKiA w Warszawie. Dokumentacja winna zostać wykonana w podziale na dwa odcinki realizowane w systemie „Projektuj i Buduj”; tj. : Odcinek I – Siewierz - Poręba – Zawiercie (Kromotów) Odcinek II – m. Zawiercie (Kromotów – Żerkowice)</p>

Lp.	Cel Nr	Inwestycja	Lokalizacja	Gestor	Informacja o stanie realizacji inwestycji
8.	Cel 4	Budowa połączenia autostrady A1 i A4 (w ciągu DK79)	Katowice, Chorzów, Świętochłowice, Bytom od węzła z ul. Katowicką do Al. Jana Pawła II	m. Katowice, m. Chorzów, m. Świętochłowice, m. Bytom	Brak danych od gestora
9.	Cel 4	Modernizacja DK94	Sławków-Dąbrowa Górnicza-Bytom (klasa GP)	GDDKiA, m. Dąbrowa Górnicza, m. Bytom	Brak danych od gestora
10.	Cel 4	Modernizacja i przebudowa DK94/86	w przebiegu: DK86: Katowice – Sosnowiec – Będzin – Czeladź oraz DK94: Czeladź – Będzin – Sosnowiec – Dąbrowa Górnicza	GDDKiA, m. Sosnowiec, m. Czeladź	Brak danych od gestora
11.	Cel 4	Przebudowa DK1	Częstochowa	m. Częstochowa	Rozstrzygnięty został przetarg na wykonawcę. Rok 2018 – przygotowanie projektowe, prace budowlane będą prowadzone w latach 2019-2020. Planowane zakończenie 31 sierpnia 2020 r.
12.	Cel 4	Budowa rurociągu paliwowego relacji Boronów – Trzebinia	Boronów – Woźniki – Koziegłowy – Siewierz – Poręba – Łazy – Dąbrowa Górnicza – Sławków	PERN S.A. „Przyjaźń”	Zawarto umowę na budowę rurociągu paliwowego na odcinku Boronów-Trzebinia wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Termin realizacji inwestycji to 2021 r.
13.	Cel 4	Gazociąg Skoczów (Pogórze) Komorowice – Oświęcim	Skoczów, Jasienica, Bielsko-Biała, Bestwina, Wilamowice – granica z woj. małopolskim	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	Przewidywany okres zakończenia inwestycji 2023-2027
14.	Cel 4	Gazociąg Gustorzyn – Łódź – Piotrków Trybunalski – Tworóg	Tworóg – granica z woj. łódzkim	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	Operator nie zakłada realizacji zadania inwestycyjnego w uzgodnionym Planie Rozwoju na lata 2018-2027
15.	Cel 4	Gazociąg Polska – Czechy (Kędzierzyn-Koźle – Hat)	granica z woj. opolskim - Rudnik – Pietrowice Wielkie – Racibórz – Krzanowice – Krzyżanowice (granica państwa)	Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System S.A.	Brak danych od gestora
16.	Cel 4	Budowa stacji i linii 400/220 kV	Podborze wraz z wprowadzeniem linii 220 kV: Kopanina – Liskovec, Bujaków – Liskovec, Bieruń – Komorowice, Czeczott – Moszczenica oraz linii 400 kV Nosovice – Wielopole	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.	Brak danych od gestora

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych od gestorów zadań

VI. WNIOSKI KOŃCOWE I WNIOSEK GENERALNY

Wnioski wyływające z przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym województwa:

- pomimo korzystnej na tle kraju sytuacji gospodarczej, województwo śląskie przeżywa problemy głównie o charakterze demograficznym i społecznym, mające odzwierciedlenie w ujęciu przestrzennym, są to depopulacja i postępująca suburbanizacja;
- cele polityki przestrzennej zapisane w Planie 2020+ są realizowane, przy czym cel 3 Przestrzeń – zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego wywołuje najwięcej konfliktów (suburbanizacja, presja inwestycyjna, w tym turystyczna i letniskowa na obszary cenne przyrodniczo, rolnicze i otwarte, zabudowywanie korytarzy ekologicznych, terenów zalewowych) ze względu na konieczność pogodzenia nieraz sprzecznych interesów społeczno-gospodarczo-środowiskowych;
- zmiany w użytkowaniu gruntów wskazują na postępujący proces urbanizacji – znajduje to potwierdzenie w zmniejszeniu powierzchni użytków rolnych na rzecz gruntów zabudowanych i zurbanizowanych;
- projekty realizowane w województwie śląskim, finansowane m.in. w oparciu o fundusze unijne realizują cele polityki przestrzennej wskazane w Planie 2020+ i tym samym służą zmniejszeniu dysproporcji w rozwoju regionu.

Wnioski z raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa:

- w związku z koniecznością uwzględnienia w planie zagospodarowania przestrzennego województwa ustaleń strategii rozwoju województwa, w nawiązaniu do przystąpienia do jej aktualizacji w czerwcu 2018 r.⁶⁸, po jej uchwaleniu plan będzie wymagał aktualizacji;
- w przypadku sporządzenia audytu krajobrazowego, identyfikującego krajobrazy występujące na całym obszarze województwa, określającego ich cechy charakterystyczne oraz dokonującego oceny ich wartości, rekomendacje i wnioski w nim zawarte będą musiały być wprowadzone do kolejnej edycji planu zagospodarowania przestrzennego województwa;
- w związku z dominującą tendencją zmniejszania się liczby ludności większości miast województwa i związaną z tym suburbanizacją w kolejnej edycji planu konieczne wydaje się wzmocnienie zapisów dotyczących działań zapobiegających tym procesom z uwzględnieniem ustaleń wynikających z aktualizowanych dokumentów strategicznych;
- województwo posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę transportową i przesyłową, konieczne jest jednak uzupełnienie brakujących obecnie elementów (np. odcinek A1, S11, S1) i określenie nowych inwestycji w kolejnej edycji planu (w tym Kanał DOL, Odrzańska Droga Wodna, Kanał Śląski, budowa kolei dużych prędkości);
- wprowadzenie do Planu 2020+ obszarów funkcjonalnych i opracowanych dla nich zasad zagospodarowania umożliwiło wpływanie na politykę przestrzenną określaną w gminnych dokumentach planistycznych, jednak na podstawie analiz zapisów studiów gminnych stwierdzono konieczność wzmocnienia zasad w niektórych obszarach funkcjonalnych, odnoszących się do zapewnienia ochrony cennych walorów kulturowych (np. dla dóbr kultury współczesnej), przyrodniczych, krajobrazowych, czy też ograniczania zagrożeń dla ludności i jej mienia oraz szeroko rozumianej infrastruktury (np. terenów objętych ruchami masowymi gruntu, ograniczania możliwości wystąpienia zagrożenia suszą lub powodzią);
- w celu wzmocnienia zasad nakierowanych na osiągnięcie ładu przestrzennego i racjonalne gospodarowanie przestrzenią celowym wydaje się uzupełnienie zapisów przyszłej edycji planu o wskaźniki określające średnie wartości (odpowiednie dla rodzaju i wielkości danej jednostki osadniczej), które gminy musiałyby uwzględnić

⁶⁸ Uchwała nr V/55/7/2018 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

przy obliczaniu bilansów terenów przeznaczonych pod zabudowę w studiach. Ponadto powinien ulec wzmocnieniu zapis dotyczący możliwości lokowania nowej zabudowy, umożliwiający wprowadzania jej jedynie w obszarze już wyposażonym w infrastrukturę (drogi, wodociągi, gazociągi, linie elektroenergetyczne) i zapewnieniu jej dostępu do odpowiednich usług (edukacyjnych, zdrowia itp.) oraz przestrzeni publicznych (w tym terenów zieleni i przestrzeni otwartych), które tworzone byłyby dla docelowej liczby mieszkańców;

- w zakresie obszarów objętych ochroną konieczne jest pogłębienie analiz dotyczących zasobów wodnych (szczególnie pod kątem suszy) i wzmocnienie zasad ochrony obszaru ochrony i kształtowania zasobów wodnych (przede wszystkim w zakresie wprowadzania dobrych praktyk z zakresu błękitno – zielonej infrastruktury na obszarach zurbanizowanych np. ogrody deszczowe, zielone dachy i ściany, zielone torowiska, niecki retencyjne itp.);
- dla wzmocnienia ochrony funkcji korytarzy ekologicznych należy docelowo objąć ochroną prawną, w formie obszarów chronionego krajobrazu, kluczowe (newralgiczne) odcinki korytarzy ekologicznych w województwie śląskim;
- określony w Planie 2020+ Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Metropolii Górnośląskiej, w świetle utworzonej Górnośląsko – Zagłębiowskiej Metropolii musi zostać na nowo zdefiniowany w kolejnej edycji planu województwa. Konieczne jest uchylenie zapisów Planu 2020+ dotyczących delimitacji MOFOW oraz uchylenie planu zagospodarowania przestrzennego MOFOW w pełnej procedurze zmiany planu.

Wnioski wyływające z oceny realizacji inwestycji celu publicznego:

- wszystkie inwestycje celu publicznego stanowiące zadania samorządowe ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego są realizowane, ale na różnym etapie zaawansowania. Do momentu sporządzenia OO Planu 2020+ zrealizowano 2 inwestycje tj. odcinek drogi wojewódzkiej nr 933 – obwodnica Pawłowic oraz przebudowano odcinek drogi wojewódzkiej nr 913;
- pozostałe inwestycje celu publicznego (**tabela 10-12**), realizowane przez różne podmioty, niezależne od Samorządu Województwa winny podlegać ciągłemu procesowi monitoringu, w celu określenia stopnia ich realizacji i wykorzystania na etapie opiniowania i uzgadniania gminnych dokumentów planistycznych.

WNIOSEK GENERALNY:

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ wymaga aktualizacji wynikającej m. in. z konieczności uwzględnienia:

- zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem nowego podejścia do planowania polityki rozwoju jako planowania zintegrowanego oraz przedsięwzięć wynikających z Programu dla Śląska;
- ustaleń aktualizowanej strategii rozwoju województwa;
- nowej struktury funkcjonalno-przestrzennej wynikającej z utworzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii;
- polityki rządu w zakresie modernizacji Odrzańskiej Drogi Wodnej, budowy odcinka brakującego połączenia Dunaj-Odra-Łaba oraz budowy Kanału Śląskiego;
- zmian wynikających z obowiązujących regulacji prawnych oraz innych aktualnych dokumentów krajowych i regionalnych.

Powyższa aktualizacja winna zostać przeprowadzona w pełnej procedurze zmiany Planu i obejmować między innymi uchylenia planu dla obszaru metropolitalnego.

BIBLIOGRAFIA, MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

- Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie śląskim w 2016 r. <http://www.slaskie.pl/zalaczniki/2016/05/20/1463732902/1463733025.pdf>
- Aneks nr 2 do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Śląskiego z dnia 30.05.2017 r.
- Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny
- Charakterystyka województwa śląskiego w ujęciu demograficznym, aktualizacja, RCAS, Katowice 2017
- Czapiński J., Panek T., (red.), 2015, Diagnoza społeczna 2015. Warunki i jakość życia Polaków, Raport, Warszawa
- Decyzja nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24.03.2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych; Dz. Urz. MR 2014 r. poz. 25 z późn. zm.
- Decyzja nr 42 Ministra Obrony Narodowej z dnia 4.03.2016 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej; Dz. Urz. MON z 2016 poz. 25
- Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2014-2016, GUS
- Ewaluacja mid-term Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”
- *Kierunek Śląskie 3.0 Program Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030*; Uchwała zarządu nr 108/168/V/2017 z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie przyjęcia dokumentu *Kierunek Śląskie 3.0 Program Rozwoju Wewnętrznego Województwa Śląskiego do 2030*
- Kondracki J., 2002, Geografia regionalna Polski, Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Kontrakt Terytorialny dla Województwa Śląskiego, Uchwała nr 188/2014 Rady Ministrów z dnia 24 września 2014 r., Uchwała nr 1769/368/IV/2014 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2014 r.
- Okresowa Ocena Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego z 2006 r., 2010 r. i 2013 r. www.slaskie.pl/planzagospodarowania/okresowaocena
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie: www.gliwice.rzgw.gov.pl/; <http://www.gliwice.rzgw.gov.pl/pl/the-news/1880-umowa-na-dokonczenie-budowy-zbiornika-raciborz-dolny-podpisana>
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Uchwała nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (Dz. Urz. Woj. Śl. z 13.09.2016 r., poz.4619).
- Program budowy dróg krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.), aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, lipiec 2017 r.
- Program dla Śląska, Ministerstwo Rozwoju, grudzień 2017
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013 r. w sprawie klasyfikacji lotnisk i rejestru lotnisk; Dz. U. 2013 r. poz. 810
- Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie uznania za pomnik historii „Gliwice – radiostacja”; Dz. U. z 2017 r., poz. 654
- Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 23 listopada 2017 r. w sprawie uznania za pomnik historii „Katowice-Gmach Województwa i Sejmu Śląskiego oraz zespół katedralny”; Dz. U. z 2017 r., poz. 2252
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 maja 2004 r. w sprawie sieci autostrad i dróg ekspresowych; Dz. U. 2004 nr 128, poz. 1334
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 czerwca 2017 r. w sprawie utworzenia w województwie śląskim związku metropolitalnego pod nazwą „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia”; Dz. U. 2017 r., poz. 1290
- Stan środowiska w województwie śląskim w 2016 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska WIOŚ w Katowicach, 2017

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r., Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.); M.P. 2017 r., poz. 260
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2015, Uchwała nr I/24/1/2000 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 września 2000 r.
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+, Uchwała nr IV/38/2/2013 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 1 lipca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”
- Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030, Uchwała nr 79 Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia „Założeń do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”
- Uchwała nr V/20/16/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie oświadczenia dotyczącego poparcia Apelu Marszałków Województw Polski Zachodniej w sprawie modernizacji Odrzańskiej Drogi Wodnej
- Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
- Standardy i wytyczne kształtowania infrastruktury rowerowej, Uchwała nr 752/186/ V /2017 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 11 kwietnia 2017 r. w sprawie przyjęcia „Standardów i wytycznych kształtowania infrastruktury rowerowej”
- Uchwała nr V/37/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej utworzenia związku metropolitalnego w województwie śląskim
- Uchwała nr V/55/7/2018 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. w sprawie określenia zasad, trybu i harmonogramu prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”
- Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze; t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 1183
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. 2018, poz. 1276.
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; t.j. Dz. U. 2018 r., poz. 1614
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne; t.j. Dz. U. 2015 r. poz. 469 z późn. zmianami
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne; Dz. U. 2017 r. poz. 1566 z późn. zmianami.
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu; Dz. U. z 2015 r., poz. 774
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym; t.j. Dz. U. 2017 r., poz. 1073 z późn. zmianami
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne; t.j. Dz.U. 2017 r. poz. 2101
- Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o ratyfikacji Europejskiego porozumienia w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN), sporządzonego w Genewie dnia 19 stycznia 1996 r.; Dz.U. 2017 poz.186.
- Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim; Dz. U. 2017 r., poz. 730

SPIS MAP

mapa 1: Zmiana liczby ludności w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2017	10
mapa 2: Suma salda migracji w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2017	11
mapa 3: Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa śląskiego w 2017 r.	12
mapa 4: Zmiana liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminach województwa śląskiego w latach 2013-2017.	13
mapa 5: Rozwój zasobów mieszkaniowych w gminach województwa śląskiego	14
mapa 6: Liczba i wartość projektów realizowanych w powiatach województwa śląskiego w ramach programów unijnych i innych źródeł finansowania*	25
mapa 7: Rozmieszczenie ludności w województwie śląskim w 2017 r.	29
mapa 8: Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia na tle podziału administracyjnego województwa śląskiego.....	30
mapa 9: Stan realizacji zadań samorządowych służących realizacji inwestycji celu publicznego	45

SPIS TABEL

Tabela 1: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji.....	15
Tabela 2: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej Szanse rozwojowe mieszkańców – zapewnienie dostępu do usług publicznych	17
Tabela 3: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej Przestrzeń – zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.....	18
Tabela 4: Wskaźniki oceny oddziaływania i rezultatu – osiągnięcia celu polityki przestrzennej Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązania regionu.....	21
Tabela 5: Zmiana powierzchni wg kierunków wykorzystania gruntów w województwie śląskim w latach 2013-2016.....	22
Tabela 6: Liczba i wartość projektów realizowanych w powiatach województwa śląskiego w ramach programów unijnych i innych źródeł finansowania	24
Tabela 7: Złoże niezagospodarowane o znaczeniu ogólnokrajowym, które powinny podlegać szczególnej ochronie.....	39
Tabela 8: Złoże niezagospodarowane o znaczeniu regionalnym, których szczególna ochrona powinna być dodatkowo rozpatrywana w ramach planów zagospodarowania przestrzennego województwa	39
Tabela 9: Zestawienie informacji nt. realizacji zadań i inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - zadania samorządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego, ustalonych w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego (posiadające potencjalne finansowanie, ujęte w WPF, RPO WSI.)	42
Tabela 10: Zestawienie informacji nt. realizacji zadań i inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - inwestycje celu publicznego postulowane przez samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejmik Województwa Śląskiego	46
Tabela 11: Zestawienie informacji nt. realizacji zadań i inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - Inwestycje celu publicznego zależne od podmiotów innych niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa (posiadające potencjalne finansowanie, w tym na podstawie RPO WSI.)	50
Tabela 12: Zestawienie informacji nt. realizacji zadań i inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym - inwestycje celu publicznego postulowane przez podmioty inne niż samorząd województwa, ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa	56